

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
 IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
 VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin. Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING **PEEK & CLOPPENBURG** **KLEEDING NAAR MAAT**

INHOUD: Een verzoek om steun. — Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West”. — Haarlem's Dag. — Naar Oost-Indië medio 1920. — Het groote verlangen . . . — Losse Opmerkingen. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Meded.

aangenomen is op een Rubber-onderneming op Sumatra, maar... — en hier zit hem de moeilijkheid — aan die werkkring is geen vrije overtocht verbonden, in zoverre, dat de passagekosten wel door de Maatschappij worden terugbetaald, maar alleen dan, wanneer hij er 5 jaar in dienst is geweest. Het bewuste jongmensch had gedacht die passage-gelden gemakkelijk hier of daar te kunnen opnemen, hetgeen hem echter tot nu toe niet gelukt is.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Een verzoek om Steun.

Met het oog op het bijzondere van het geval en waar het hier daarenboven een jongmensch betreft, die steun verdient, heeft ondergeteekende gemeend, dat er wellicht onder de lezers van het K. W. personen zijn, in staat en genegen om hulp te bieden. Het gaat hier n.l. om een jongmensch, wien goede referentiën ten dienste staan, in het bezit van eindexamen H. B. S. en ten deele van een Landbouwschool, die gaarne naar Indië zou terugkeeren, aldaar ook reeds een werkkring heeft gevonden en

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad”, Heulstraat 17, Haag

Mochten zich menschenvrienden het lot van dit jongmensch willen aantrekken, dan heeft zich de heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76 te Scheveningen, bereid verklaard daaromtrent alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

De wd. Secretaris „Oost en West”,
 J. VAN HAAFTEN.

LES MODES CHEZ LAMPE SPUISTR. 8. LA HAYE.

ROBES

COSTUME TAILLEUR-AMAZONE

CHAPEAUX

CAPE PUSSEE

Venduhuis „HOFSTAD”
 HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
 ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN
 vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

P. M. Broekmans - Koningsplein hoek Heerengracht - Amsterdam

Gevestigd sedert 1880

Ladies and Gentlemen's Tailor

Gevestigd sedert 1880

Steeds voorhanden het fijnste en allernieuwste voor Dames en Heerenkleeding

Kleeding naar Maat binnen 2 x 24 uur gereed

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna”

Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN f 0.40	FRONTS f 0.18
VESTEN f 0.60	BOORDEN f 0.15
HALFHEMDEN f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg. 47

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gevestigd 1851

139

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM

DEN HAAG

35 Schiedamsche Singel

94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van

uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands

MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,

KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134

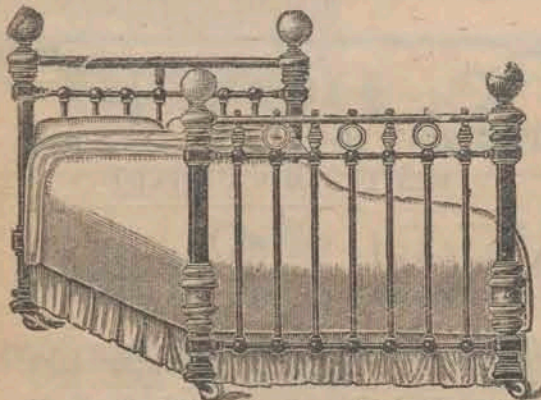
(naast Astoria Bioscope) 63

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding

Dameskleeding

Indische Uitrustingen

Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West”.

Bij het in Mei j.l. om particuliere redenen ontslag nemen van den heer A. J. Gooszen, die in de 9 maanden, dat hij Secretaris der Vereeniging was, daarvoor bijzonder veel heeft gedaan, werd ondergeteekende door het Hoofdbestuur met de waarneming der betrekking van Secretaris-Penningmeester belast, totdat deze benoeming door de jaarlijkse Algemeene Vergadering zou zijn bekrachtigd.

Die bekrachtiging is er tot mijn groote spijt niet aan gegeven kunnen worden, omdat ik voor dien gemeend heb mijn ontslag te moeten vragen en wel omdat sedert de aanvaarding van mijn ambt opgekomen particuliere omstandigheden, waardoor ik minder tijd beschikbaar had, mij daartoe noopte.

Het doet mij zeer leed uit het bestuur van een Vereeniging te moeten treden, waarvan het doel en streven mij zoo in alle opzichten sympathiek is, ook doet het mij leed, omdat de betrekking mij in vele opzichten aantrok. Die betrekking is er echter een, die wil men haar naar behooren vervullen, den ganschen mensch eischt, en waar ik dat, in de eerste tijden althans niet kan, heb ik gemeend te moeten heengaan, na bij het Dagelijksch bestuur en de Algemeene Vergadering een opvolger te hebben voorgedragen, aan wien ik met vol vertrouwen de belangen van de Vereeniging, die mij lief is, kan overdragen.

Die opvolger, de gep. Officier van Administratie le klasse K. M., F. H. A. van der Brugh, met wien ik in der tijd, toen ik nog de zeeën bevoer, vele jaren heb gediend, heb ik met vol vertrouwen durven aanbevelen, omdat hij een man is, die niet alleen administratieve kwaliteiten bezit, maar die ook over literaire talenten, voor het Secretaris-ambt van zoo veel waarde, beschikt.

Ik hoop ten zeerste, dat hij evenals ik, wederom alle medewerking zal ondervinden, waaronder niet het minst die van het Dagelijksch Bestuur, waarmee ik bijzonder prettig heb samengewerkt en dat het hem moge gelukken „Oost en West” te steunen in haar meer en meer krachtig voorwaarts gaan.

Wat mijzelf aangaat, in zoover als mijn krachten strekken, zal ik steeds bereid gevonden worden, tot dat schoone doel te helpen, waar ik kan.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Haarlem's Dag.

Hoewel in het „Koloniaal Weekblad”, no. 28, reeds met een enkel woord werd melding gemaakt van Haarlem's Dag, onder het motto „Een Succes”, acht ik echter een meer uitvoerige bespreking daarvan, gezien de groote toewijding en zorg, noodig tot het doen slagen van zulk een dag, hier zeker op haar plaats.

Wellicht zullen lezers, die den zesden Juli j.l. niet naar Haarlem togen, vragen: wat voor soort dag Haarlem's dag wel is geweest?

Zulken vragers zou ik willen antwoorden, dat waar in ons weekblad zulk een dag als een bijzondere wordt aangegeven, deze natuurlijk voor onze Vereeniging in het bijzonder van belang is geweest.

Op dien dag toch werden na afloop van de te Haarlem in de Sociëteit „De Vereeniging” gehouden Algemeene vergadering, de leden van „Oost en West” in de gelegenheid gesteld met elkander aldaar kennis te maken, of wel te ontmoeten.

Waar echter onze Vereeniging er een is v.n. werkende op Koloniaal gebied, daar was het van het Afdeulingsbestuur te Haarlem een bijzonder aardige gedachte, om die kennismaking of wel ontmoeting te vergemakkelijken, door de „Oost en West”-leden, die zich daarvoor hadden opgegeven, te vereenigen aan een uitstekend voorbereide rijsttafel.

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN. 189

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

Om verder aan die rijsttafel, waaraan een klein honderd personen aanzaten, zooveel mogelijk een Indisch cachet te verlenen, was daartoe de groot eetzaal der „Vereeniging” geheel op Indische wijze versierd, ook pasten in dit kader de tafelbedienden daar dit Javanen der Stoomvaart Mij „Rotterdamse Lloyd” waren, die de nette Indische bediendenkleeding dier Maatschappij droegen. Dit alles samen voerde mij althans in gedachten van tijd te tijd terug naar het schoone land der palmen, soms ook weer, deed het mij geheel denken aan de gezellige eetzaal van een groot mailschip.

Hoe het zij, alles werkte samen om het feest zo gezellig mogelijk te maken, en dat zulk een feest door geen enkele wanlank werd verstoord, zal wel voor een groot deel te danken zijn geweest aan de zooveel zorg gekozen tafelschikking, die zoo was dat waar men ook zag of keek, men niets opmerkte dan harmonie en vrolijkheid.

Hulde en driewerf hulde aan hen, die zich zooveel moeite gaven voor hun medeleden, voorzeker in de eerste plaats aan Voorzitter en Secretaris der afdeling „Haarlem”, de heeren Bronggeest en Wagenaar Reisiger, van wie het sympathieke plan is uitgegaan en waarbij zij, v.n. wat de versiering der zaal aangaat op zóo meesterlijke wijze door hunne echtgenooten werden bijgestaan. Ook mag een woord van lof niet worden onthouden aan Mevrouw Van Maren-Vosmaer, die zich bereid verklaard had de zorgen voor de rijsttafel op zich te nemen en die zich van die taak op uitnemende wijze kweet.

Behalve het feit, dat de deelnemende leden van „Oost en West” een hoogst prettigen avond doorbrachten, geloof ik te mogen constateeren, dat zulk een feest propagandeerend werkt voor de Vereeniging in het algemeen, onwillekeurig toch wordt door de deelnemers dat feest hier en daar ter sprake gebracht en al vertellend over de genoegens er gesmaakt, wordt ook de aanleiding er toe vermeld en op deze wijze wordt de Vereeniging in ruimer kring bekend.

Dat sommige leden er evenzoo over dachten, bleek mij, doordat eenige leden mij dien avond al opgavendeden van nieuw geworven leden, ook werd den leden er aan tafel eenige malen aan herinnerd, dat het hier geen gewoon feest gold, maar wezen de toespraken er op, dat het samenzijn zijn oorsprong vond in de Vereeniging „Oost en West”. Waar deze Vereeniging verschillende malen werd herdacht, daar maakte Mevrouw Douair Clifford Kocq van Breugel van de gelegenheid gebruik om ook de Jan Pieterszn Coenstichting te gedenken. Aan het desert werd n.l. door HED. voorgesteld om een Indische vrucht, een papaja, ten voordeele dezer stichting bij opbod te verkoopen.

Het behoeft geen betoog, dat de edelmoedige verkoopster, ten slotte na genereusen wedstrijd, zich de vrucht voor f 30 zag toegewezen.

Aan haar zij namens de Jan Pieterszn Coenstichting een hartelijk woord van dank hier gewijd.

Ten slotte vraagt de propagandist nog voor een oogenblik het woord, en wel om aan alle deelnemers van het zoo prettige feest te verzoeken, om den opzet van het feest geheel te doen slagen. Die opzet was toch ten deele om onze Vereeniging in wijder kring bekend te maken, en waar 't Afdeulingsbestuur te Haarlem op zóo schitterende wijze het initiatief er toe nam, daar kan het dat bestuur niet anders dan aangenaam zijn, dat men door daden toont, dat het ook in deze goed heeft gezien en dat het feest te Haarlem de aanleiding is geworden, dat vele Nederlanders en Nederlandsch-Indiërs worden opgewekt zich te vereenigen en zich aan te sluiten bij de Vereeniging „Oost en West”.

Namens het Dag. bestuur uit het Hoofdbestuur.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN

151

's-Gravenh. Muziekschool „DE TOONKUNST“

Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477

Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.

Directeur: JAMES ZWART.

Behalve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.

DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.

Klavier, Orgel, Solozang, Viol, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.

VRAAGT PROSPECTUS!!!

Naar Oost-Indië, medio 1920.

(Voorbereiding.)

Ik Ben voornemens in eene reeks schetsjes zooveel mogelijk objectief weer te geven, voornamelijk wat voor en tijdens de reis en verder bij aankomst en eerste verblijf in Indië, anders is en werd dan het vroeger was, a governo van hen, die in deze tijden den overtocht zullen te maken hebben.

's Is precies dertig jaar geleden, dat ik van Rotterdam uitvoer als medegeleider van een detachement „kolonialen“, zooals men toen nog onze landgenooten geliefde te betitelen, die den durf en de hiel hadden om voor eenige jaren dienst te nemen bij het Indische leger en andere ervaringen op te doen, dan van achter moeders papoot en bekeken door den Nederlandschen bril. De stoomer was de Batavier, een schip van 1800 ton, een achtal hutten te klas achteruit, en daarboven een kleine campagne. Later werd dit schip vergroot, door er een stuk in 't midden tusschen te lassen en werd het vervoert. 't Bleef echter een groote sloep, n vergeleking met de „Insulinde“ van 12.000 ton, waarmee we de reis nu maken. En dan 't comfort aan boord, toen en nu, dat is niet te vergelijken, zijnde als 't ware twee ongelijkmatige grootheden.

Toen 't mij bekend werd, dat ik weder naar Indië zou gaan en gaarne zekerheid wilde hebben omtrent den datum van vertrek, wendde ik me voor passage tot de agenten der beide stoomvaartmaatschappijen in Den Haag. Bij die der „Nederland“ was het omtrent vertrek kan geen zekerheid gegeven worden. U komt op de lijst en zult dan later nadere mededeeling ontvangen; bij die der Rotterdamsche Lloyd: „op de „Insulinde“ is nog plaats, vertrek eind Mei.“ Daar boekte ik voorloopig en ontving een paar dagen later de mededeeling, dat ik een couchette in een 2-persoonshut der 1e klasse had, doch men nog moeite zou doen voor een éénpersoonshut. Op mijn leeftijd z'n hut te moeten deelen met een jeugdigen krijgsmakker of ambtenaar ter beschikking, is, hoe kameraadschappelijk men ook gezind moge wezen, toch minstens genomen minder geriefelijk. Echter, na daarop gewezen te hebben, geviel het, dat me een éénpersoonshut op 't opperdek werd toegewezen. Luchtig dus, geen zeeziekte te verwachten, maar wel 's middags een stoeiende en schreeuwende kinderschaar boven je hoofd, die juist de z.g. rusturen benutten om hun vrijheidszin, zonder toezicht van ouderen, ruim baan te geven en uit te vieren. Dit 's een euvel, dat schijnt te moeten blijven bestaan, alle strenge ouders en Directeuren ten spijt.

Nu de passage verzekerd, nu de uitrusting, waarvoor f 1500.— werd toegestaan, later met 50 pCt. tot f 2250.— verhoogd, voor gehuwden bovendien met éne maand Indisch activiteitstraktement voor de echtgenooten (kinderen tellen niet mee). Op 't oog een heel bedrag, vergeleken met de f 1000.— van vroeger. Echter in deze tijden veel te weinig, aangezien die toelage voor eerste uitrusting niet alleen in lijfgoederen en dergelijke behoort te worden omgezet, doch ook zou moeten dienen voor de eerste huiselijke inrichting in Indië, wil men daar niet beginnen met op de heer, of middels op voorschot — wat feitelijk 't zelfde is — in te kopen. Maar nu gevalt het, dat de toelage eerst ruim een maand vóór 't vertrek der boot wordt uitbetaald, en als gepensioneerde, dus „nouveau pauvre“, heeft men geen crediet. 't Heet: „boter bij de visch“, de Regeering vertrouwt blijkens die late uitbetaling de zaak niet, aanvaardt geen risico. Waarom dan wel de particulier, de leverancier? Voor de uitrusting konden we ons dus bepalen tot 't opmaken van een lijstje, 't inwinnen van nadere inlichtingen en informeren van prijzen. Toen geviel het nog, dat de scheepvaartstaking intrad, de booten werden „opgeboiteld“ en toen de „Insulinde“ zou moeten vertrekken, eerst nog 6 andere booten moesten voorgaan, zoodat 't vertrek werd in plaats van eind Mei, begin Juli. Daarbij kwam nog, dat ook weer als een gevolg van de staking de prijzen belangrijk opliepen. Betaalde men vroeger

voor een wit pak van goede kwaliteit f 9.50, nu was dat f 35.— voor een van minder kwaliteit. Pyama's vroeger f 3.90, nu f 12.50; beddelakens vroeger f 6.— à f 9.—, nu f 21.—; tafellakens, katoen-damast, vroeger f 3.90, nu f 14.—, and so on. Gevolg: „toelagen voor eerste uitrusting onvoldoende, zelfs voor het aanschaffen van het noodige uit Nederland mede te brengen, laat staan dan voor eerste inrichting in Indië.“ Men zegt, neem zoo min mogelijk mede (dat moet men van zelf wel), in Indië is 't goedkoop door import van uit Japan en Amerika.

Maar waar men toch als rechtgeaard Nederlander het liefst bij z'n eigen landgenooten ter markt behoort te gaan, ook om der Statuten van „Oost en West“ getrouw te blijven, zal men dit eerst plaatselijk moeten onderzoeken en nagaan, kan men het er niet op aan laten komen. Het heden van heden wisselt bij den dag, verschilt te zeer van 't verleden.

Eindelijk nadert de datum van 't vertrek, 't geld voor de uitrusting en de uitrusting zelfde waren er, zij 't dan ook gedeeltelijk en niet volgens den eersten opzet. 't Gold nu het opzenden der bagage, geschift in „niet voor de reis“, voor 't „bagageruim“ — waartoe men elken werkdag in den voormiddag, uitgezonderd in de havenplaatsen, toegang heeft — en die „voor de hut“. Ook de stoel voor 't dek, als men er tenminste aan boord geen huurt à raison van f 6.— voor de geheele reis. De bagage moet voor de booten van de Rotterdamsche Lloyd reeds 7 dagen vóór 't vertrek van de boot in de loods „Java“ aan de Lloydkade te Rotterdam aanwezig zijn, hetgeen dus betekent een afzenden van die bagage een 10 à 14 dagen van te voren en een gedurende die tijd aangewezen zijn op een minimum van reisbagage. De booten vertrekken op den aangegeven datum om 11 uur v.m. van voornoemde kade, maar waar gebleken is, dat de Spoorwegmaatschappijen dikwijls de ingeschreven bagage niet met den trein vervoeren, waarmee de passagiers meegaan, moet men zich niet per allernaaste gelegenheid daarheen begeven, vooral niet omdat men om half elf aan boord moet zijn. Voor alle zekerheid vertrok ik dan ook reeds Vrijdag en overnachtte in een hotel te Rotterdam. Aan te bevelen zijn de hotels Coomans en Allard, zie onze advertentierubriek.

Voor de reis heeft iedere passagier een buitenland-sche pas noodig, voorzien van een fotografie. Ter bekoming van een pas heeft men zich te wenden tot den Burgemeester van de gemeente van inwoning, die ook de op den pas te plaatsen handtekening van den passagier legitimeert. Ambtenaren en officieren, die gedurende een tijdelijk verblijf in Nederland, niet in een bevolkingsregister werden ingeschreven, hebben zich ter bekoming van nadere inlichtingen te wenden tot den heer Chef der 9e Afdeling van het Departement van Koloniën. De passen moeten uiterlijk 7 dagen voor 't vertrek der boot aan de Stoomvaart-Directie worden opgezonden.

Om in de tusschenhavens aan wal te mogen gaan, moet de pas nog gevisceerd worden door den Engelschen Consul-Generaal; immers er is nog steeds geen vrede! Voor het verkrijgen van dat visum verleen de Directies haar tusschenkomst. Aan boord komende ontvangt men de pas terug.

Al deze regelingen, de bagage en passen betreffende, leveren groote moeilijkheden op voor in 't buitenland vertoevende personen, doch m'n ervaring in Nederland is, dat men als inwoner eener stad in die stad behoort te verblijven om steeds ter beschikking van allerlei autoriteiten te zijn en als Nederlander zeker nog binnen de landspalen heeft te vertoeven. Vlotheid en internationalisatie is tot de bureaucratie nog niet doorgedrongen.

Tot de laatste administratieve regelingen voor het vertrek nog te verrichten, behoort het voldoen der verschuldigde belastingen en het aanvragen van ontheffing voor de niet meer verschuldigde belastingen. Op de aanslagbiljetten staat aangegeven hoe te handelen. Echter niet op de voorloopige aanslagbiljetten, op verzoek uitgereikt vóór de vaststelling van het betrekkelijk kohier. Daarom voor ontheffing van Rijksbelastingen zich te wenden tot den betrokken

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

MAISON VAN DOOREMAALEN

MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT,
met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.

Wij sluiten hoogst voordelinge Abonnementen

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK MARTIN LOTH

Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)

SPECIALITEIT Complete installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers; Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Elken Vrijdag nieuw
afwisselend programma.

Doorlopende
Voorstelling, aanvang
acht uur.

Plaatsbespreking kan
per telefoon geschieden.

Reisbureau LINDEMAN

Utrecht 's-Gravenhage Arnhem

GEZELSCHAPSREIZEN

Passages Spoorwegbiljetten

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738
2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

*Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.
Baden, Geysers, Waschtafels.*

A B M
**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

Met beroemde merk
MIS MASTER'S VOICE
GRAMOPHONES
EN PLATEN IS STEEDS IN DE GROOTSTE
KEUZE VOORHANDEN BIJ

LET WEL
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46. DEN HAAG. TEL. 3778

Inspecteur, voor de Gemeentelijke belasting tot den Gemeente-ontvanger.

Ten slotte volgt nog de uitschrijving uit het bevolkingsregister der woonplaats. Een der laatste dagen vóór het vertrek moeten daarvoor de legitimatiekaart en de daarop ontvangen en nog resteerende brood-, suiker- en brandstofkaarten worden aangeboden aan den ambtenaar van den Burgerlijken Stand of de Directie van het Distributiebedrijf.

Eerst dan kan men zeggen klaar te zijn en kan men een zucht van verlichting slaken van al die administratieve rompslomp af te zijn. 't Is wel een bewijs, dat in Nederland „time” nog geen „money” is, ieder schijnt die er te over te hebben om die op „bureaux” en in „files” te verdoen. En dat in een land, waar een opperman f100.— per week verdient!

Iets wat niet noodzakelijk, doch ten zeerste aan te bevelen is, is de verzekering van leven, lijf en goederen. Ik verzekerde me tegen ongevallen, welke den dood of geheele invaliditeit ten gevolge zouden hebben voor f 10.000.—, voor gedeeltelijke invaliditeit f 5000.—, mijn bagage voor f 5000.— en voor 10 dagen verblijf in een noodhaven à f 25.— per dag voor f 250.—, de eerste verzekeringen ook bij molest-oorlogsrisico — immers er drijven nog steeds mijnen en een onontplofte torpedo is ook niet gevaarloos — en betaalde daarvoor f 62.60. De polissen achter te laten en te stellen in handen van een gemachtigde. Gaat met het vege lijf de polis te loor, dan zou geen uitkeering plaats vinden.

(Wordt vervolgd.)

A. J. G.

Het groote verlangen . . .

Het ras der echte tani's sterft van lieverlede uit... Kromo is geen bescheiden landman meer, die zijn grond bebouwt en tevreden is. Kromo is mijnheer geworden, heeft naamkaartjes met er op vermeld, dat hij pennelikker is, hij heeft de sawah den rug toegekeerd en houdt het oog verlangend op de schrijftafel gericht.

Er ligt iets tragisch in dit verschijnsel, in deze „opkomst” van Kromo. De landbouwer heeft zoetjes aan afgedaan: de bureauman, het klerkje, de schrijver in 't particuliere of bij het gouvernement, witgejast en hoog-gekraagd, is de nieuwe god, waarvoor Kromo-uit-de-dessa knielt. Hij vergeet er den hartewensch van zijn vader voor, laatste telg van een landbouwersgeslacht, straks vergeet hij zijn vader-zelf, zijn moeder, de rechten en vreugde van z'n ouders.

Kromo wil pennelikker zijn en voor een schrijftafel zitten. De landbouw wordt hem minderwaardig: als er voedselnood is, springen de regeering en het particulier initiatief wel bij. De dessa is ouderwetsch; de stad heeft haar bureaux en groote kantoren. Het vergaat thans duizenden dorpsfamilies van Java's platteland als de oude families van het landelijke Tempelhof, bij Berlijn, waarvan het levensdrama zoo treffend in Clara Viebig's „Buiten de Stadpoorten” werd beschreven. Berlijn slokte 't land der boeren op en greep in de ziel der landelijke families. Zij konden er ondanks haar ingeroeste tradities niet tegen op. 't Geslacht verloopt als dat der Badekows en Lietzows, de hoeve wordt een ruïne, het kantoor in de stad, het paleis van hun dromen.

Duizenden Kromo's, zonen van brave landbouwers, dromen zoo en verlangen..... Het ras der tani's sterft uit, het ras der bleke kantoorklerkjes en der inlandsche bureaucraten neemt ontzettend snel toe. Het is wel eens anders geweest en de hemel geve, dat het weer anders zal worden.

Er zijn er, die dit „groote verlangen” emancipatie noemen of evolutie; wellicht heeft men nooit in tragischer dwaling verkeerd.

De Annamieten in Cochinchina bijvoorbeeld, hebben dezelfde „evolutie” doorgemaakt, ettelijke jaren geleden. Thans lezen wij in „La Tribune

indigène”, dat het „schrijftafeldom” leelijk in de crediet is geraakt bij de inlandsche jeugd. De stand die zich aan de schrijftafel in de kantoren en de bureaux ontwikkelt, is niet meer — men ziet, het is daar ginds juist andersom — de eerste maatschappelijke klasse, waartoe iemand behooren wil. De jongelui, die het onderwijs genoten hebben aan de lagere scholen, keeren weer naar hun ouders terug om landbouwer te zijn, die geleerd heeft betere cultuurmethoden toe te passen. Hij wil niet meer naar de bureaux, nog liever gaat hij in den handel, maar 't ambtenarendom wenscht hij niet ingelijfd te worden. In Cochinchina wordt het steeds moeilijker inlandsche beamtten te krijgen. Zelfs een groot deel van het corps inlandsche ambtenaren stelt poging in het werk om den administratieven dienst te verlaten en weer in het landelijke emplooi te vinden.

Op Java is het anders. Hier bestormt de inlandsche jeugd de bureaux; de bruine rond-de-cuir vormen een „stand” en men stelt er een eer in daar toe te behooren. De inlandsche bureaumannen zijn georganiseerd: ze eischen: ze dreigen: ze staken. Alle energie en intelligentie verslapt in bureaucratie milieus.

N'importe, de recruteering van inlandsche reaucraatjes heeft hier plaats op enorme schaal. De energie van een goed deel van het volk wordt tusschen misbruikt en rijke hulpbronnen blijven onaangetroefd.

Men constateert hier een maatschappelijk verschijnsel, dat een ernstig en gevaarlijk karakter aanneemt. Gisteren nog volgde de zoon met den patjol den vader naar de sawah en de laatste was gelukkig en de eerste tevreden. Vandaag reeds keert de zoon den vader den rug toe en gaat met zijn vulpen ter stad.....

Het ras der echte tani's sterft op Java, eeuwen lang het land van den landbouw, van lieverlede uit; les „gratteurs de papier” beheerschen thans de linie in den strijd om het leven.

In Cochinchina constateert „La Tribune indigène” het omgekeerde en spreekt van „un état d'esprit nouveau”, welke slechts reden tot verheugening geeft.

Van onze Indische inlandsche gemeenschap kan dit niet worden gezegd. Hier groeit het groote verlangen..... maar in plaats van gedroomde levensvreugd komt armoe, als het land onbebouwd blijft en de zoon van den tani aan de schrijftafel troont.

J. KONING.

Losse Opmerkingen.

— XXIV.

Vele gepensioneerden zullen de beschouwingen van den heer Aay in het vorige nummer met instemming gelezen hebben; vooral waar hij een lans brak voor de mindere militairen en waar hij demonstreerde, hoe dergelijke levenskwesties in de Tweede Kamer zoo tusschen een slokje koffie en een hapje brood op een reces-zitting er door gejaagd worden. Gisteren sprak ik een gegageerd Indisch militair, die dus 40 pCt. of wel 200 gulden toeslag krijgt. Hij zat nog steeds reikhalzend uit te zien naar het mandaat voor de helft (f 100), welke mandaten door de gepensioneerde officieren en ambtenaren reeds lang zijn geïncasseerd!

Waarom nu niet éerst diegenen geholpen, die de aalmoes het dringendst nodig hadden? of op z'n minst gelijktijdig?

Want per slot van rekening is en blijft die 40 pCt. feitelijk een aalmoes, afgebedeld door de actie van gepensioneerden, en bij wijze van gunst toegestaan. Al is die aalmoes b.v. voor gepensioneerde luitenant-generaals (die van f 9000 op f 12.600 springen) niet gering!

De vereniging „Bendor” heeft in deze aangelegenheid een buitengewone activiteit ontwikkeld.

Inrichting voor Complete Meubilering 71
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeenderij
..... *Matrassen*

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

waarvoor haar alle hulde! Kamerleden werden be-
werkt, rekesten werden rondgestrooid, kortom, alles
wat gedaan kon worden, is gedaan.

En die vereeniging verdient zeker den steun van
alle uitgeknepen citroenen niet alleen, maar vooral
ook van de actief dienenden, zoolang tenminste die
kwestie van pensioensverhooging niet op een afdoen-
de wijze is geregeld bij wet!

Dat de thans actief dienenden toch niet vergeten
mogen, dat zij eenmaal eveneens tot de uitgeknepen
citraenen behooren!

Dat zij zich spiegelen aan het huidige gescharrel
met de pensioenen van de „reeds gepensioneerden”
dat zij toch begrijpen, dat b.v. in 1950, wanneer
zij ook op hun laatste beenen rondloopen, de bo-
ter misschien f 50 per pond kost, een overhemd
strijken een riks en een schoenveter f 1.75.

We staan tegenwoordig voor niets meer!

Feitelijk behoort de actie voor pensioensverbete-
ring der „oudjes” tehuis in de vakvereenigingen
der actief-dienenden. Want die behartigen de be-
langen van zichzelf en hunne gezinnen niet voldoende
meer, wanneer zij uitsluitend strijden en werken
voor verbetering van de tegenwoordige salarissen en
pensioenen. Zij moeten óók denken aan de tijden,
dat „bij hen, over hen en zonder hen” beslist zal
worden over hunne „door de omstandigheden te ge-
ring geworden verouderde pensioensbedragen” die
al dan wederom met lapmiddelen, bij wijze van gunst
zo en passant eventjes zullen worden verhoogd, na-
dat intusschen het grootste gedeelte hunner zijn
hobben en houden heeft moeten verpanden of ver-
koopden van armoede!

Ik bedoel hiermede voornamelijk diegenen, die
door ouderdom of ziekte niet meer in staat waren er
wat bij te verdienen. Zij deden indertijd even goed
hun werk als de tegenwoordige titularissen en.....
waar zij indertijd met het gouvernement een con-
tract aangingen voor een salaris overeenkomstig rang
en stand en werk plus een daaraan verbonden pen-
sioen, dat een zekere mate van welstand garandeert
na gedane arbeid..... daar komt m.i. dat gouverne-
ment niet behoorlijk zijn verplichtingen na, wanneer
het de tegenwoordige actief-dienenden wegens de
duurte hogere pensioenen in uitzicht stelt, dan
noodig zijn, en de oudjes afscheept met een duurte-
toeslag of onvoldoende verhooging.

Het wil mij voorkomen, dat de actief-dienenden in
deze aangelegenheid niet ver genoeg in de toekomst
zien: tot hun eigen schade in diezelfde toekomst!

Zij behooren aan te dringen op een regeling,
waardoor de periodiek terugkeerende debatten en
smeekepartijen over en voor verhoogingen, al of niet
met terugwerkende kracht, eens en voor al onnoodig
worden.

Wanneer de tegenwoordige wetgever voor een
ambt X een pensioen van Y gulden noodig oordeelt,
en wanneer de kennis, het te presteeren werk en
het aanzien van dat ambt in den loop der jaren niet
veranderd is, dan spreekt het toch van zelf, dat de
persoon, die in dat ambt X een jaar of twintig ge-
leden gepensionneerd werd, eveneens dat pensioen
van Y gulden behoeft of op den voet, waarop hij in-
dertijd het contract met het gouvernement sloot,
als gepensionneerde zijn dood te kunnen afwachten.

De dure huishouding van den staat zit m niet in
de verhooging van de pensioenen (d.w.z. het op ge-
lijk peil brengen) der reeds gepensionneerden, wier
aantal door sterfte steeds afneemt!

En de beschouwingen, die luiden: „de staat heeft
iemand pensioen toegekend en dus met hem afgere-
kend” en dus behoeft met de tijdsomstandigheden
geen rekening gehouden te worden, dan alleen bij
wijze van gunst en na speciaal daarvoor uitgelokte
discussies van op reces gaande parlementen... lijken
mij niet van hoog gehalte.

H. J. VERMEER.

Den Haag, 11 Juli 1920.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Ald. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Ald. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Wijne klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. {1587, 1588} 123
Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De arbeid van de Herzienings-Commissie.

Den 20en December 1918 werd de „Commissie tot herziening van de grondslagen der staatsinrichting van Ned.-Indië” te Batavia geïnstalleerd. De arbeid van de Herzieningscommissie is thans ten einde gebracht.

De Loc. verneemt, dat de beide meerderheids- en minderheidsnota's van zeer verstrekkenden aard zijn.

Unaniem was de Commissie van oordeel, dat voor een behoorlijke en daardoor ook vlotte afdoening van zaken noodzakelijk is, dat de zetel van regeering en wetgeving van Nederland naar Indië verplaatst worde, al acht de meerderheid der leden het daarnaast toch nog gewenscht om de Nederlandsche wetgevende macht de bevoegdheid tot ingrijpen te laten.

De Commissie stelde zich vierkant tegenover de meening van prof. Van Vollenhoven, dat de behandeling van Indische aangelegenheden in Nederland door de Nederlandsche objectiviteit zou winnen. Het bewijs daarvoor, meende men, is niet te leveren; wel dat voor het in Nederland chronisch heerschende gebrek aan belangstelling voor Indië en de onbekendheid met dit land van de zoogenaamde „Indische Kamerspecialiteiten”.

Het denkbeeld van den Ned.-Indischen Vrijzinnigen Bond, die als opperste contróloraad een dusgenaamde „Rijksraad” voorstond, werd daarbij op praktische gronden verworpen.

In het kort dus: Indië door Indië-zelf bestuurd, terwijl Nederland de contrólê behoudt. Het spreekt vanzelf, dat de functies en verantwoordelijkheid van gouverneur-generaal, departementshoofden en Volksraad in verband daarmee sterk uitgebreid behooren te worden.

Naar de Loc. meent, heeft de Java-Bode reeds gemeld, dat het voorstel der Herzieningscommissie luidt om den Raad van Indië om te zetten in een uitgebreider regeeringscollege, waarvan de gouverneur-generaal en de verschillende departementshoofden ambts-halve respectievelijk voorzitter en leden zijn. Toch werd het ongewenscht geoordeeld door de meerderheid der commissie, om de departementshoofden, al dragen zij grooter verantwoordelijkheid, hetzelfde lot te doen ondergaan van de Nederlandsche ministers, voor het geval zij — de directeuren — een andere meening zijn toegedaan dan die der in het vertegenwoordigende college de lakens uitdeelende meerderheidspartij, namelijk om tot afreden te worden gedwongen. Men was van oordeel, dat zulks hier tot onmogelijke toestanden aanleiding zou kunnen geven, vooral omdat ook in politiek opzicht van regeeringswege vooralsnog leiding moet uitgaan.

Vervolgens valt het gemakkelijk te begrijpen, zegt het blad, dat de tegenwoordige bescheiden functie en zeggingsmacht van den gouverneur-generaal allermint in het nieuwe kader passen. Het initiatief voor de instelling van deze Herzieningscommissie is er om duidelijk te demonstreeren, dat een regeering, die onmiddellijk op enkele critieke oogenblikken een college als de Volksraad beantwoorden moet, doch voor het antwoord eerst instructies van Binnenhof en Plein heeft af te wachten, een onding is.

Ten slotte kan de Loc. mededeelen, dat de naam „Volksraad” voor het nieuw gedachte wetgevende college omgezet werd in „Landsstaten”: een college, dat men zich samengesteld heeft gedacht uit waarschijnlijk ongeveer tachtig leden, die direct door de bevolking gekozen worden naar een meer uitgebreid kiesstelsel, maar van wie er een zeker aantal door de regeering zal worden benoemd.

Stemmen uit de Ind. bestuurswereld.

De Java Bode bevat eenige uitvoerige hoofdartikelen van Soetardjo onder bovenstaanden titel.

N.V. Autogarage „CITO”
Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuitfabriek „DE OUDE VETTE HEN” DEN HAAG bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Venneotschap Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1°. (over Hoofd-Ingang Dierentuin) te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden ... en Maand-Auto's ...

Dag en Nacht geopend

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP 1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT

Leveranciers van Burger, Militaire- en Marine Kleeding

Indische Uitrustingen
Reiziger door het geheele land te ontbieden.

Adverteeren doet verkoopen

TOKO BOGOR

Suezkade 122^b - Den Haag - Tel. 3472

THEE IMPORT

Thans zijn onze prijzen:

fl 0.80, fl 1.15, fl 1.30, fl 1.35,
fl 1.75, fl 2.00, fl 2.25 en fl 2.50
per pond.

**Uitsluitend prima kwaliteiten
hooge fijne China-Thee.**

Hotel VAN DEN ABEELLEN

SCHEVENINGEN

Het geheele jaar geopend.

Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
Aanbevelend, P. ENGELS.

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
Dejeuners, Diners en Soupers.
KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde

Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”

Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882
heeft geen filialen.
TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

Hotel Café-Restaurant HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”

Haagsche Bosch Den Haag
Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Diners
en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
Oprijlaan met Garage

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

De schr. geeft o.a. een overzicht van de geestelijke ontwikkeling van den Inl. ambtenaar.

Reeds sedert ongeveer 40 jaren is de behoefte gevoeld om, vooral voor de hogere rangen, de Inlandsche ambtenaren te recruteeren uit theoretisch onderlegde en geestelijk ontwikkelde jongelingen. De in 1878 opgerichte drie Hoofdscholen op Java waren bestemd deze krachten te leveren. Twintig jaren later, toen het bleek, dat deze scholen, als yakschool bedoeld, niet aan haar doel konden beantwoorden, werden ze gereorganiseerd en kregen den naam Opleidingsschool van Inlandsche ambtenaren, of verkort Osvia. De behoefte aan geestelijk ontwikkelde Inlandsche ambtenaren bleek zoo groot, dat het aantal Osvia's van drie op zes gebracht werd, met later als sluitstuk de Bestuurschool te Weltevreden, aanvankelijk bestemd voor opleiding tot Adjunct-Regent.

Ook nu nog schijnt de behoefte aan Inlandsche ambtenaren nog niet te zijn bevredigd, want een reorganisatie der opleidingsscholen met verhooging van het onderwijspeil is in aantocht, met het noodzakelijk gevolg, dat de Bestuurschool zal omgezet worden in een Bestuursacademie.

Schr. toont dan aan in hoeverre de „behoefte” om de Inlandsche ambtenaren een hogere ontwikkeling deelachtig te laten worden, door de Inlandsche ambtenaren zelf, door het volk, door de hogere bestuurscholen en door de Regeering gevoeld wordt.

Het *Nieuws v. d. Day* acht schrijvers betoog op meerdere plaatsen onwelwillend, maar niet onjuist. Er is inderdaad door zeer vele laatzinnige, arrogante ambtenaren — de goeden niet te na gesproken — er maar op los ge-printah'd, in de overtuiging van eigen voortreffelijkheid en almacht. Dat valt niet te ontkennen. En de bedreiging, door welke de Javaan „er onder” werd gehouden, is geenszins een fictie.

Iets heel anders acht het *N. v. d. D.* het, waar de schr. het reeds eenige malen door hem gebruikte en niet geheel onjuiste beeld van de bedreiging met den knuppel loslaat, en gaat spreken van „toegebrachte wonden”. Het blad protesteert tegen de absoluut valsche voorstelling, als zou het Javaansche volk opzettelijk gekweld zijn door ons bestuur, met het doel om het leed toe te brengen.

Het eerste door den schr. gebruikte beeld was vrijwel juist. Er is bedreigd met den „knuppel”, uit luiheid, uit gemakzucht, uit heerschzucht ook, en de aldus bedreigden zijn inderdaad gehouden in een toestand van onderworpenheid, die niet geschikt was om hun karakter als mensch te verhoogen. Maar tusschen de altijd tot op zekere hoogte passieve „bedreiging” en het zéér actieve „toebrengen van wonden” is een zeer groot kwalitatief verschil. Het is hier geen zaak van meer of minder; het karakter van het door de Nederlanders gevoerde bewind wordt hier, door dit beeld, opzettelijk in een verkeerd daglicht geplaatst.

Want welke fouten ons bestuur van de laatste 50 jaren ook mogen hebben aangekleefd, de beschuldiging dat het er op gericht zou zijn geweest om den Javaan te kwetsen en te benadeelen, mogen wij met volkomen oprechtheid terugwijzen.

Intusschen neemt het blad er acte van, dat ook deze blijkbaar ontwikkelde Javaan erkent, dat de z.g. volksleiders, meermalen uit eigen belang, den strijd voeren met onzuivere middelen en dikwijls ten onrechte beweren, dat zij het volksbelang behartigen.

Het *Nieuws* besluit: Dat is een zeer voornaam ding. Want met de z.g. inlandsche opleving, inlandsche beweging, of hoe men het verder noemen wil, komen wij wel in het rechte spoor, mits slechts de „leiders” er van op hunne juiste waarde worden geschat. Het zijn de „leiders”, die het dengenen, die bedoelde „beweging” welgezind zijn, moeilijk maken om daadwerkelijk uiting te geven aan hunne denkbeelden, om die te verwezenlijken.

Uit Atjeh.

Aan een corr. uit Kota Radja aan de *Sum. Post* ontleenen wij o.a.: Vele officieren-postcommandan-

Pension „Nieuw Panorama”

Parkweg 15 Scheveningsche
Telef. Schev. 467 Boschjes. 69

Eerste Rang Familie-Pension
Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”

Amsterdam
72 Kamers, Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

ten blijken de capaciteiten te bezitten om met Atjehsche volk om te gaan. Zij getroosten zich moeite de Atjehsche taal te spreken, en doen om het volk tot zich te trekken. Enkeligen hebben het timmeren en andere vakken geleerd om dit volk te kunnen leeren. Enkeligen geven zich zelfs heel en al aan het volk. Hun huis is dan ook de inval voor de kampongbevolking, en de omgang met deze kenmerkt zich door een aangename, vriendelijke toon. Hulde aan deze mannen, die daar gezien en in stilte arbeiden aan de volkswelzijn en aan de opheffing van het Atjehsche volk. De mannen, diep in de binnenlanden, leeren daar Atjeh, die zichzelf zeer zeker bewust is, dat thans den Hollander ernst is om hem te ontwikkelen, hem op te heffen, hem economisch sterker te maken, zoodat hij zich spoedig zal kunnen herstellen van de hem toegebrachte slagen. Typeerend is verder, dat onder de officieren meer democratische begrippen en daden vallen waar te nemen, dan onder de ambtenaren.

Wanneer een ieder zich nu beijvert het vertrouwen van den Atjeh terug te krijgen, en men voortgaat aan de volkswelvaart, en zich niet alleen staart op belangen van enkele hoofden ter wille van politiek, dan kan het niet anders of Atjeh met vruchtbare streken zal eens de trots zijn van Holland's werken en kunnen. Het Atjehsche volk zich zelf bewust, durft zich thans nog niet te geven zoodat het is, doch heeft men eens het vertrouwen van het volk en is dit volk er van overtuigd, men het goede er mede voor heeft, dan kan het anders of de band tusschen Hollander en Atjeh een hechte zijn. Men is gelukkig op den goeden weg. Er bestaan reeds vele volksscholen, en duizenden Atjehsche kinderen bezoeken deze scholen; en wanneer deze kinderen straks tot mannen zijn opgegroeid, men bij hen niet meer dien haat zien, welke bij oudere generaties valt te bespeuren, en zoo zal de nieuwere generatie beter zijn dan de vorige, tot van land en volk.

„Slavernij”.

In het kort Verslag van de jaarvergadering van de Vereeniging van Waterstaatsingenieurs komt voor: „En daarom noemt spreker het toekennen van toelagen aan studenten, die zich verbinden 5 jaar Gouvernemente te dienen, een toestand van slavernij”. Het *N. v. d. D.* vindt die uitlating schadelijk. Het schrijft: Is het slavernij, wanneer men iemand met goede hersens, doch die gebrek aan fondsen misschien heel wat minder worden, in de gelegenheid stelt om het ingenieursdiploma te halen?

Is het slavernij, wanneer het Gouvernemente dat daarvoor handen vol geld uitgeeft, ook wat plezier van de op zijn kosten gekweekte „bibit” hebben?

Moeten die lieden niet eeuwig dankbaar zijn, het Gouvernemente hen in de gelegenheid stelde, een eervolle positie in de maatschappij te verwerven?

Hoevelen zijn er niet onder, die zonder de toelagen, nooit hadden kunnen doorstudeeren? Wat stond het vroegere geslacht in zijne optellingen toch oneindig veel hooger! En zij waren toch zooveel slechter aan toe! Het is pas een twintig jaar geleden, dat vele ambtenaren (die toen niet uurlijk geheel op eigen kosten studeerden), eigen kosten naar Indië kwamen en — met het groote ambtenaarsdiploma in den zak — een baantje bij de bureaux kregen op de toelage van f 30. — 's maanden.

En nu? De ingenieurs, officieren van gezondheid enz., enz., studeeren op 's Lands kosten, krijgen een flinke gratificatie voor uitrusting, een toelage voor hunne storting aan het Weduwen- en Weezenfonds, reizen op 's Lands kosten 1ste klasse naar Indië en dan spreekt men van slavernij!

Als iemand dat zoo losweg beweert, haalt men de schouders op, maar het is hier gezegd in een verdediging van gezag, en dat, zonder protest uit te spreken. Is schandelijk!

Wat óók schandelijk is, velen van die „slaven” die zonder Gouvernements-steun nooit de

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 1269

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Tel. 4060
MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	--

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
 24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

... die hadden kunnen bereiken, die nu bekleeden, geneeren zich niet hun dienstverband eenvoudig te verbreken, zoodra zij in het particuliere een hogere bezoldiging kunnen krijgen (en dat is, met het tegenwoordige gebrek aan arbeidskrachten, niet moeilijk). In hunne beklagenswaardige opvattingen hebben zij natuurlijk geen begrip van eenige moreele verplichting om voor al het genotene vijf jaar dienst te presteeren. En onder die contractverbrekers zijn er dan nog (en mensch niet enkelen), die zoo weinig eergevoel hebben, dat zij het Gouvernement niet eens terugbetalen, hetgeen aan hunne opleiding en uitzending ten koste is gelegd. Het Gouvernement heeft aan deze gelden nog een paar ton te vorderen.
 Tegenover het in de vergadering gebezigde woord „slavernij” stelt het blad hier het woord „oplichterij”.

Passage-tarieven.

De Loc. ontving een tarievenboekje van het toeristenbureau van Burns Philp & Co. Ltd., waarin het de aandacht trok, dat de Britsche lijnen — in tegenstelling met de Nederlandsche — thans weder afzonderlijke en billijke prijzen voor retourbiljetten berekenen. Zoo kost enkele reis van Sydney naar Engeland via het Panamakanaal 1e klasse in een tweepersoonshut 86 p.st., heen en terug 129 p.st., 2e klasse 73 en 110. Omgerekend tegen den koers van den dag komt men tot heel wat lagere tarieven dan de Nederlandsche maildiensten vragen en ook tegen de volle oude valuta, blijkt de Nederlandsche dienst de hoogste notering te voeren. (Java Bode).

UIT DE INDISCHE PERS.

Verhoging van den landhuurprijs op Java. In de openbare vergadering, welke den 3en Maart 1920 te Tjoekir, Djombang, werd gehouden en waarin dit onderwerp werd aangevoerd, sprak de heer Prawiroardjo, voorzitter van de V. S. T. P.-vereeniging, blijkens het in de *Pewartja Soerabaja* van 4 Maart 1920 opgenomen verslag, onder meer het navolgende: In vroegere tijden, toen van eene plaatsing van vreemd kapitaal in Ned.-Indië nog geen sprake was, had de Inlander het goed en waren hem de rechten op zijne sawah's en ladangs gewaarborgd. De grond bracht hem voldoende op om zich behoorlijk te voeden en er schoot van de inkomsten genoeg over om zich en zijn gezin te kleeden. Bijna nimmer was er voedselgebrek zooals in den tegenwoordigen tijd.

Toen evenwel de suikerduivel zijn staf zwaaide en de winstgevend landbouwondernemingen met den dag vermeerderden en hunne winsten voor het grootste gedeelte in Nederland verteerden, zoodat Indië daarvan zoo goed als geen profijt trok, toen lag de voedselvoorziening van den kleinen landbouwer tegen den grond en trad de armoede in. De landbouwer werd gedwongen mufte Saigon- en onsmakelijke Rangonrijst te eten, wilde hij althans voorkomen dat hij en zijn gezin honger leden. En, tijdens den grooten oorlog, kwam ook die rijst niet onder zijn bereik, want daarvoor moest 3 à 4 maal den vroegeren prijs worden betaald, met het gevolg dat de kleine man zich met allerlei onsmakelijk en goedkoop goed tevreden moest stellen en geleidelijk in een meer ongunstigen toestand kwam te verkeeren. De spreker spoorde om die reden zijne broeders aan om de in hun bezit zijnde rijstgronden niet anders dan tegen zeer hoogen prijs aan het kapitaal te verhuren. Hoevele malen toel heeft de vertegenwoordiger van deze vereeniging in den Volksraad een krachtig protest laten hooren, met het doel gedaan te krijgen dat de uitgestrektheid van de suikerterreinen werd ingekrompen en die van de voedingsmiddelen uitgebreid, doch de invloed van het kapitaal was te sterk en het Gezag daartegenover te zwak, zoodat er van eenige vermindering van suikeraanplant nooit iets gekomen is. Nu staan de kapitalisten sterk en zij zijn scherpzinnig. Dit is voldoende bekend. Zij weten de poli-

tiek zoo goed te sturen in de richting, welke in hun belang is.

De loerah's in de dessa's ontvangen veel klinkende belangstelling van de zijde der suikerfabrieken, opdat zij hun invloed op het volk zullen gebruiken en dit zullen dwingen hunne gronden voor den suikeraanplant af te staan.

En de heeren loerah's, die veel met het hazardspel verliezen en die gaarne met vrouwen op royale wijze willen leven, kunnen dit geld best gebruiken en stellen de vriendschap met den suikerfabrikant op hoogen prijs.

Deze vriendschap is evenwel niet in het belang van den kleinen man, die er door wordt uitgebuit.

Een der assistent-wedono's heeft o.m. een schuld van f 10.000.— aan één der suikerfabrieken en het aanwezige gehoor in de vergadering kon daaruit zijn eigen conclusies trekken.

Er zijn in Ned.-Indië nog te weinig lagere scholen om den kleinen landbouwer intellectueel te ontwikkelen. Hij staat dientengevolge nog zóo zwak tegenover den krachtigen geldman en bezit geen wapen om zich tegen dezen te weer te stellen.

En als éénling kan van hem geen kracht uitgaan en daarom moeten de gezamenlijke landbouwers zich vereenigen tot een vakbond, op den voet, zooals de Centrale Vakvereeniging te Djocja heeft gedaan en waarvan reeds vele inlanders het nut hebben ingezien.

De bestaande bewegingen onder de inlanders zijn nog lang niet krachtig genoeg.

Het kapitaal is in het geheel nog niet angstig voor die actie.

Onlangs b.v. was er een staking uitgebroken op de suikerfabriek „Tjoekir”, doch het gelukte den administrateur der fabriek zeer goed werkvolk van de suikerfabriek Tegowangi te betrekken.

Partieele staking is derhalve niet voldoende. Er moet algemeene staking zijn, opdat de kapitalist het onderspit delve en gedwongen worde zich naar den wil van den werkman te schikken (handgeklap).

De toestanden zijn voor den kleinen man op dit oogenblik zeer slecht op Java.

Er is voedselschaarschte en de armoede van de massa neemt toe.

De kinderhandel is daarvan één der gevolgen. Was de prijs vroeger f 0.25 voor één kind, thans vraagt men f 2.50 en dat stemt tot groote droefheid.

Het is jammer het te zeggen, maar hoewel de bestaande vereenigingen krachtig en goed bij kas zijn, zoo zijn de besturen dikwijls slap uit vrees.

Ook speelt het eigenbelang bij de bestuursleden een groote rol.

Het uitreiken van de gouden ster aan den Regent van Djombang (Soerabaja). In den morgen van den 8en Maart 1920, ten ongeveer 9 ure, kwam de Resident van Soerabaja te Djombang aan, met het doel aan den Regent Adipati Ario Soersaningrat de gouden ster uit te reiken, welke onderscheiding hem door de Indische Regeering was verleend.

Bij aankomst in de Regentswoning werd een eeresaluut gegeven van 3 kanonschoten, terwijl al de verzamelde inlandsche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur en de Adipati zelf ook, gekleed waren in het hofcostuum van Soerakarta.

Nadat de Resident het versiersel op de borst van den Regent had gespeld, liet hij in zijne rede uitkomen de groote verdiensten van den Regent, welke tot het verlenen van de onderscheiding aanleiding had gegeven en niet het minst op den ijver, welke de Regent gedurende zoovele jaren had ten toon gespreid. Daarna werd de Regent door den assistent-resident, de Europeesche ambtenaren en de heeren suikerfabrikanten gecompimenteerd.

Des avonds vereenigde de Regent zijne ondergeschikte hoofden in zijn huis tot een dansfeest, waarop ook de Chineesche officieren en wijkmeesters tegenwoordig waren. Vele Regenten uit den omtrek gaven op dezen avond mede blijk van belangstelling, door dit feest met hunne tegenwoordigheid te vereeren. Alle mannelijke aanwezigen droegen de witte jas en namen plaats op stoelen.

Restaurant VAN DER PIJL
 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble
WILLY HONSBEEK & A

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA
 Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
 Pension vanaf f 4.- per dag.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafrâchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
 De Directeur H. HOLTHAUSEN.

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood voor export.

Fabriek van 144
FORNUIZEN
 met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
 Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassaarsche- straat 1, 3, 5, Hoffeveranciers
 Telef. Interc. 465

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
(f. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

<p>Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen</p>	<p>Rokin Zaandam</p>	<p>Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen</p>
--	---------------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

<p>Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culemborg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker</p>	<p>Geldermalsen Gouda Gorinchem Groenlo Groningen Haarlem Harlingen Heerenveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogezand Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg</p>	<p>Purmerend Schagen Schoonhoven Slidrecht Sneek Stadskanaal Ternouzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden Ijmuiden Zeist Zierikzee Zutphen Zwijndrecht</p>
---	---	---

**DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND**

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incurante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

= HAARLEMSCHE = BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 %
Met 3 maanden opzegging	3 %
Met 1 jaar opzegging	4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisani

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Waar blijft toch de Java-rijst? Deze vraag wordt in de *Perniagaan* van 25 Maart 1920 gesteld en daarbij medegedeeld dat als men haar doet aan daartoe bevoegde personen, men ten antwoord krijgt, dat er geen Java-rijst meer is en het eerste voedingsmiddel van elders moet worden aangevoerd.

Voor deze Rangoonrijst betaalt het bestuur in de haven van Tandjong Priok f 32.60 per zak, terwijl ze verkocht wordt voor f 27.— per zak van 160 kattis, d.i. ongeveer f 15.— per picol van 100 kattis.

Dat is in elk geval toch veel billijker prijs dan die welke in de Preanger of in Bantam moet worden betaald.

Nadat de rijstdistributieregeling door het bestuur was ingevoerd, heeft men zoo goed als geen Java-rijst meer kunnen machtig worden en moest men zich met het vreemde product tevreden stellen.

Een jaar later kocht de Regeering de padi op bij den kleinen man; er werd rijst gestampt, doch uitgevoerd werd er niets en daarom vraagt men nogmaals waar of het inheemsche product toch blijft.

Wel zegt men, dat dit product opgebruikt is, doch door wien en wie waren de mogelijke koopers?

De vraag is tot op zekere hoogte wel degelijk van belang, want de gouvernementsrijst wordt niet gezeefd en gelijkt meer op verzamelde restanten, welke hoogstens alleen nog goed zijn voor het bereiden van rijstetap en van nasi-tum, met het gevolg dat al heeft men volop van dit product in huis, men daardoor nog geen gevulde maag heeft.

Het groote ziektecijfer onder het volk wordt daardoor wellicht verklaard.

In elk geval is de weerstand van een slecht gevoed lichaam, ingeval van ziekte, zeer gering.

De besturende ambtenaren van zekeren rang eten tegenwoordig geen rijst meer, zegt de schijver.

Zij eten aardappelen en weten dus niet hoe de gouvernementsrijst smaakt.

Het zou evenwel nuttig zijn wanneer het bestuur medeleefde met het volk en zich niet opsloot binnen de 4 muren van de bureaux, waarin wel veel gewerkt wordt doch welke arbeid nuttiger daarbuiten zoude zijn besteed.

Misschien zou de gestelde vraag dan kunnen worden beantwoord.

Tot heden was dit niet mogelijk.

Indische Specialiteiten in Nederland. De rede, welke het lid van de Eerste Kamer, prof. mr. Van den Berg, heeft gehouden bij gelegenheid van de behandeling der Indische Begroting voor het jaar 1920, is in zijn geheel opgenomen in de *Perniagaan* van 25 Maart 1920 en heeft in het nummer van den volgende dag van datzelfde blad aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Reeds herhaaldelijk heeft de Redactie hare lezers gewezen op de steeds toenemende belangstelling, welke in Nederland aan den dag werd gelegd bij de behandeling van de Indische zaken en hoe verschillende leden van de Eerste en Tweede Kamer zich moeite gaven en den beschikbaren tijd besteedden om op de hoogte van Indische toestanden te komen.

Zij gebruikten daarvoor de Nederlandsche nieuwsbladen, waarvan ongelukkiger wijze negen van de tien niet op de hoogte zijn van de details der toestanden en derhalve wel tal van scheeve voorstellingen moesten geven.

Sommige der genoemde leden raadpleegden ook de Indische pers, doch voorzagen zich dan van die nieuwsbladen, welke het dichtst stonden bij hunne partij in Nederland en met de op deze wijze vergaarde kennis, welke op een onzuiveren basis werd verkregen, brachten de heeren in de vergaderzaal tal van onderwerpen naar voren, welke hen als Indische specialiteit moesten doen leeren kennen, doch waarvan het begin en het einde dier onderwerpen door hen niet altijd werd begrepen.

Het was of zij het gonggeluid hoorden, doch het gamelangspel misten.

En zoo was het ook met de rede van prof. van den Berg.

Duizenden kilometers van Ned.-Indië verwijderd,

geeft hij niettemin beschouwingen over Indische zaken, die moeten aantonen dat hij deze beter grijpt en doorziet dan de menschen ter plaatse.

Aan de mogelijkheid dat hij de zaken ziet in beslagen brillenglazen wordt niet gedacht, integendeel hij kent de zaken van A tot Z.

Had prof. Van den Berg bijv. eens willen weten, totdat het verslag van den landraad te Garoë en Tasik Melaja, inzake het Tji Kareme-complot, dat van de afdeling B der Sarikat Islam, ware geschenen, dan zou hij zeker zijne rede niet hebben uitgesproken en zich gevrijwaard hebben voor verwijt, dat hij zich zelf op de schouders heeft gelegd.

Staat dat complot dan niet in verband met de politiek of is het eene samenzwering zonder zin?

Ja, wanneer men geloof hecht aan hetgeen volksmisleiders gelieven voor te brengen, zooals met den padiverkoop heeft plaats gehad.

Doch het onderzoek van den Landraad heeft duidelijkst aangevoerd hoe de zaak van het districte Loebes een deel vormde van de beweging van Afdeling B.

Het heette dat deze beweging alleen voorkwam in de Preanger, doch had zij dan geen vertakking elders?

De geheime bedoelingen dezer beweging zijn door het Landraadonderzoek plotseling ontdekt en de dien alles terstond werd onderdrukt, is de beweging er in geslaagd den indruk te wekken of zij alleen in de Preanger voorkwam, doch ware het bestuur terstond krachtdadig opgetreden, dan zou men hebben gezien aan welke gevaren men zou zijn blootgesteld geweest en hoevele slachtoffers zouden gevallen.

Dat is geheel iets anders dan waarin Prof. van den Berg geloofde, die van meening is dat de beweging alleen uitbreiding van godsdienstigen invloed oogde en niet het doel had het Gezag omverwerpen.

Ware Prof. van den Berg voorzitter van den Landraad geweest en had hij het onderzoek van Hadji Gadjali, Hadji Soleman en Hadji Ismael moeten leiden, dan zouden waarschijnlijk de uitkomsten meer in overeenstemming zijn geweest met de verklarings van Abdoel Moeis, Hadji August Salim en Dr. Hazen.

Doch gelukkig was het onderzoek in handen van Mr. Janssens, die alle geheimen heeft ontdekt en aan het licht gebracht.

Zelfs de gladder heer Tjokroaminoto heeft daartoe niets kunnen inbrengen.

Ten slotte bespreekt de schrijver de vraag of de Sarikat Islam geen gevaar oplevert voor het Nederlandsch Gezag in Ned.-Indië en komt dan tot de slotsom dat al zal het voor de revolutionaire partij moeilijk zijn miljoenen zielen voor hunne gedachten in beweging te brengen, waar een groot deel hunne gehecht is aan het Gezag, het stelselmatig dagelijks influenceeren van de volksleiders op den langen duur op de massa toch een slechte uitwerking moet hebben en wel degelijk in de toekomst onaangename verrassingen kan brengen.

Gelukkig heeft de Regeering door hare houding ten opzichte van de Sarikat Islam te wijzigen, bekend dat zij zich vroeger heeft vergist.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Sedert het vorig overzicht werd zooveel literatuur ontvangen, dat ditmaal — in hoofdzaak althans — wordt volstaan met eene opgave van titels.

Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handel-Maatschappij

en hare handelingen in het boekjaar 1919. (De afdeelingen 35-47 bevatten een economisch overzicht van Ned.-Oost-Indië over het jaar 1919).

Toysmannia.

Inhoud van afl. 2, jaarg. 1920: De gezondheidstoestand van onze cultuurgewassen in het afgelopen jaar door Dr. C. J. J. van Hall. — Amerika en de katonnen door ir. M. L. Utermark Jr. — De voedselopname van gerst, door Dr. E. A. Gäumann. — Mogelijkheden

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's-Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schey. 2600

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten,
Incasso's en Rekening-Courant.

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

Nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië, door Dr. A. W. K. de Jong. — Nutramine, door De Jong. — Het koelen bij de bereiding van aetherische oliën, door De Jong. — Grondbewerking, door van Uffelen. — Vragen en antwoorden. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Indologenblad. 6 Juli 1920.

Hoe de bevolking van Siak zich groepeerde, door D. H. B. — De nationale studentenorganisatie, de centrale commissies van studiebelangen en de federaties van studenten, door B.

Nederl.-Indië. Oud en Nieuw. Juli 1920.

Prof. Dr. G. A. J. Hazen, door Noto Soeroto (met portret). — De groote moskee te Koeta-Radja (met 8 foto's en een plattegrond), door J. Kreemer. — „Voorwerpen" en „rubbings" als museum- en studiemateriaal, door J. A. Loeber Jr. — Uit het reisjournaal der Nederlandsche ambassade naar den koning van Aschante (1836—1837).

Commercial Holland.

Het Juni-Nr. bevat o.a.: Memorandum in connection with the creation of Belawan as great sea-port and the position which it will occupy, together with Sabang, in navigation (with illustrations). — The Dutch Ocean shipping trade, by C. H. K. Borghardt. — Sumatra's East Coast as cultural country, by C. J. Dixon (with illustrations). — Dutch Guiana, a field of enterprise for the Netherlands, by J. Barkley Percival (with some notes on the present situation in the Colony) (with illustrations).

Eigen Haard.

In het Nr. van 3 dezer een artikel van Gesine Andrae over de in Deli gehouden feesten ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Deli-Maatschappij.

Vragen des Tijds.

Mr. G. J. Fabius schrijft in het Juli-Nr. eene verhandeling: „Suriname en het Studie-Syndicaat". Als wij ons niet vergissen is het hier voor de eerste maal dat, naast veel waardeering, ook critiek wordt geëfend op het veelbesproken rapport van het Suriname-Studie-Syndicaat (Kasteleijn e.s.).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 48 van den 4en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke verhandelingen: De cocosnoot en haar olie (met een voorwoord ter behartiging tot „Kromo"), door Si Pangoeroes. — De groot-cultuur in de Buitenbezittingen, door L. — Voor repatriërende planters, door van Uffelen. — Uit veld en desa (III). Slechte paddi-producties, door Dessaman. — Eenige beschouwingen naar aanleiding van het artikel van den heer P. van Leersum over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië, door J. van den Bos. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten o.a.: Rubber in 1919. — In memoriam, F. W. J. van Westendorp (ontleend aan „Teysmannia"). — De economische waarde van de handelsstatistiek. — De pepermarkt te Batavia gedurende 1919.

No. 49. Oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Landbouwzaken van Zuid-Sumatra, door R. B. — Bevolkingsrubber in de residentie Palembang, door D. J. G. van Setten. — Cultuur- en landbouwberichten: Groote olieslageryn in Ned. Oost-Indië. — Oliefabrieken in Europa, door F. van Peski. — Ploegdemonstraties met den Fordson-tractor.

De Reflector.

In No. 21 het slot van „Batavia, een halve eeuw geleden." — Een reeks foto's van de Oud-Batavia-feesten en het slot der historische bijdrage over Oud-Batavia van Glanor, getiteld: Een wandeling langs het Molenvliet naar Tanah-Abang.

Onze Eeuw.

Prof. J. C. van Eerde herdenkt in het Juli-Nr. de groote verdiensten van wijlen Dr. E. B. Kielstra. Schr. legt vooral den nadruk op hetgeen Dr. K. als Indische historischschrijver heeft gedaan.

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

In afl. 9 van den loopenden jaargang publiceert de hr. W. C. Dickhoff een opgave van de met suikerriet beplante oppervlakte van Java en van de suikerproducties der verschillende residenties, oogstjaar 1919. — Afl. 16 (van April) bevat eene belangrijke beschouwing: Eenige opmerkingen in verband met de plannen voor een wettelijke vaststelling van minimumloon voor den veldarbeid in de suikerindustrie.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.- Reserven f 30.000.000.-

Ned.-Ind. Bladen voor Diergeneeskunde en Dierontleed.

Inhoud van afl. 1 deel XXXII. Verbetering en aanmoediging der paardenfokkerij in Boni (met ill.). — Nog enkele aantekeningen bij het artikel „Uit de praktijk", door Dr. A. van der Laan. — Een vaatbewoner van varkens, door Dr. H. J. Smit. — Echinococcosis in Ned.-Indië, door Dr. H. J. Smit. — Een en ander over de voeding onzer legerpaarden, door W. van der Burg (vervolg). — Historische nota over het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, door J. K. H. de Roo van Alderwerelt (vervolg). — In memoriam F. C. de la Chambre (gouvernements-veearts, overleden 27 Dec. 1919 te Madras, tijdens een opdracht om vee aan te koopen ten behoeve van de Ned.-Indische Regeering).

Geschiedenis van Ned.-Indië.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen een tweede, veel vermeerderde herdruk van: Korte geschiedenis van Ned.-Indië van de vroegste tijden af, voor de hoogste klassen der lagere scholen, Mulo en middelbaar onderwijs, door Carelse. (Prijs / 1.25).

Weekblad voor Indië.

Uit den inhoud van No. 7: De man der toekomst, door L. B. M. Lammers (een betoog dat de hr. Colijn de geschikte man zou zijn om den Gov.-Gen. van Limburg Stirum te vervangen). — Het Weekblad voor Indië en de Vrijmetselarij. — „De Nederland". 13 Mei 1870—13 Mei 1920, door G. J. D. — Constant van de Wall (Ned.-Ind. componist) in Nizza.

No. 8: „Insulinde's" emancipatie, door Paedeia.

De Indische Mercur.

In No. 28 schrijft Jhr. J. C. Reigersberg Versluys een belangwekkend artikel over „Brandstoffennood en brandstoffenpolitiek in Indië." Schr. constateert dat, evenals zoovele andere economische aangelegenheden, de oorlog ook het brandstoffenvraagstuk in Indië scherp naar voren heeft gebracht. In dit land, dat niet alleen in en op zijn eigen bodem overvloedige goed ontginbare brandstofvoorraden bevat, maar zelfs reeds grootere hoeveelheden brandstof voortbrengt dan het voor eigen gebruik behoeft, heeft men thans met een nijpenden brandstoffennood te kampen. De schr. zet dit uitvoerig uiteen om dan tot de volgende samenvatting van de Gouvernements-brandstoffenpolitiek te komen: „voorkomen dat anderen produceeren en zelf veel overwegen, doch niet handelen."

Overigens bevat genoemd Nr.: Oogsteijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Burma en China over 1919. — Verder de gewone wekelijkse rubrieken, zoomede een overzicht van publicaties over vezelstoffen, aetherische oliën, enz., uitgaande van het Kol. Instituut (afdeeling Handelsmuseum).

Ned. Indisch Rubberijdschrift. 1 Juni.

Javanen-import in Zuid-West-Preanger. — Arbeidsinspectie voor Java. — Mono- en Bi-kabelbanen als Indische industrie, door W. G. ten Houte de Lange Jr. — Vlekken op sheets in verband met het gebruik van sulfiet en bisulfiet. — Engelsche belangstelling voor Indische rubberondernemingen.

Indië. Geillustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 14: Toradja's (vervolg), door N. — Luchtverkeer in Ned.-Indië, door H. Walaardt Sacré. — Over het stamwezen in Oost-Indië. V. Het ontstaan en de verbreiding der exogamie, door L. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdiensstige en liefdadige doeleinden alzoo opbrengt.

Weder een nieuw Indisch Tijdschrift.

Verschenen is het eerste nummer van een nieuw maandelijksch periodiek, getiteld: Sluyter's monthly East-Indian Magazine. De inhoud van dit fraai geillustreerd en lijvig nummer bestaat uit de volgende bijdragen. To the reader. — The Botanical gardens, by Dr. W. Docters van Leeuwen. — Bandoeng, the mountain-city of the Preanger. — Tobacco growing in the Dutch East Indies, by R. W. Kaak. — How Holland manages her Colonies, by Jonkheer Joh. Loudon. — The tea culture in the Netherlands Indies, by O. van Vuuren. — In Sumatra's mountain-districts. — The Government cinchona estate in the Preanger Regencies, by Dr. G. J. M. Kerbosch. — The Netherlands East-Indies, economical and geographical, by L. van Vuuren. — The experimental station for tea at Buitenzorg, by Ch. Bernard. — Some notes regarding the Dutch East, by J. Z. van Dyck.

Handelingen der Nederlandsche Juristen-Vereeniging.

50e jaargang 1920. 1e Stuk: Vooropstellende dat op

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL"

Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-... EN ONGEVALLEN-VERZEKERINGEN

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
Statutaire Reserve 17.353.284.-
Buitengewone Reserve 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Crediten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantie-kantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL Fl. 5.000.000.—

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.

BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214

Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.

Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel, Papier, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Pletterijkade 50

hoek Weteringkade

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling in haar voorwaarden heeft kon zij reeds zulk een belangrijk bedrag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opricht

...1907...

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**. Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annoneeren rente.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
RESERVE. f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen " 2 1/4 "	gedur. 1 jaar vast 4 "
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 "	

E. DUNLOP & Co.

Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door 12 stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

uitbreiding van de autonomie onzer koloniën moet worden aangestuurd, wordt gevraagd of, en zoo ja, op welke wijze verandering behoort te worden gebracht in de samenstelling en werkring van den Indischen Volksraad. Prae-advies van den heer H. Carpentier Alting. — Idem. 2e stuk. Prae-advies over hetzelfde onderwerp van Prof. Mr. C. van Vollenhoven.

Koloniale Studiën. Febr. 1920.

O. P. Besseling +. — Nederlandsch-Indische Havenraden, door W. Cool. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino. — Van Vollenhoven's jongste agrarisch geschrift, door Mr. G. J. Nolst Trenité. — Jaarverslag 1918—1919 der Javasche Bank en de hantoeering van Indië's financiën, door E. Helfferich. — Gouvernementskeuring van wildhout en een informatiebureau voor wildhoutexploitanten, door J. C. Lamster. — Persoverzicht (Belangstelling van vreemd kapitaal voor Ned.-Indië. — Een leerstoel voor koloniale economie). — Kroniek (De grondslagen onzer agrarische wetgeving. — De poenale sanctie).

Idem, April 1920. Eenige Indische muntquaesties, door Mr. J. Westerman Holstijn. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino (vervolg). — Lichamelijke opvoeding en onderwijsvorming in Ned.-Indië, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. — De belastingplannen der Regeering, in verband met de positie der suikerindustrie op Java, door L. de Bree. — Het grondhuurvraagstuk op Java, door H. Carpentier Alting. — Persoverzicht. (Staatkundige hervormingen in Britsch-Indië. — De Indonesier en zijn grond). — Kroniek. (De zelfbestuursordonnantie. — Duurtebestrijding).

* * *

Beknpte Maleische spraakkunst op den grondslag der spraakleer van H. C. Klinkert Sr., samengesteld door A. H. J. G. Walbeem. (Leiden, E. J. Brill, 1920. f 2.—).

Wijzigingen en aanvullingen betreffende de voorschriften der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920).

Het Inlandsch bestuur en zijn reorganisatie in Ned.-Indië. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit te Leiden, door J. H. Heslinga. ('s-Gravenhage, Drukkerij „Transvalia". 1920).

Klimaat en gestel. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder Hoogleraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden op 30 Juni 1920, door G. J. W. Koolemans Beynen. (Leiden, J. J. Groen en Zoon. 1920).

Inleiding in het Maleisch, zooals dat in Indië dagelijks wordt gesproken, voorafgegaan door een vluchtigen blik op de Indische maatschappij. Een handboekje tot zelfonderricht voor wie zich in Indië willen gaan vestigen, door P. van der Meulen. Vijfde druk. (Amsterdam, N. V. Johannes Müller. 1920. f 2.40).

De Vraagbaak. Almanak voor Suriname, 1920. (Paramaribo, H. van Ommeren. 1920).

Rapport van de Madoera-Commissie, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 5 Maart 1919, No. 35. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920). (Doel der Commissie: Het instellen van een onderzoek naar den loonstandaard bij den zoutaanmaak der bevolking op Madoera en naar de maatregelen, welke met betrekking tot de bij dat bedrijf bestaande arbeidsverhoudingen zullen moeten worden genomen om den geregelden zoutaanmaak te verzekeren).

Suriname.

In de Juli-aflevering van de „Vragen des Tijds" een artikel van Mr. G. J. Fabius, getiteld: „Suriname en het Studie-Syndicaat". Hij die vlot geschreven, in hooge mate suggestieve beschouwingen over Suriname wil lezen, neme dit geschrift ter hand. Hier is een man aan het woord, die de kolonie uit eigen aanschouwing kent en die — hoewel hij reeds vele jaren de kolonie heeft verlaten — is blijven voelen voor haar wel en wee, wat niet gezegd kan worden van alle oud-Surinaamsche ambtenaren.

Wij zouden lust gevoelen het geheele artikel hier te doen overdrukken. Edoch, het beslaat 22 bladzijden van het tijdschrift. En dan de auteurswet. Wij zullen ons dus moeten bepalen tot eenige grepen: „Heeft Suriname te klagen over gebrek aan be-

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJKSEN Gzn.

langstelling van de zijde van het moederland?

Het wordt dikwijls gezegd door inwoners der kolonie en door Hollanders, die Suriname kennen en het een warm hart toedragen. Moet de belangstelling beoordeeld worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet, dan hebben de lieden ongetwijfeld gelijk. Maar wat weet een doorsnee-Amsterdammer, wiens gezichtskring zich veelal tot het een of andere stadsgedeelte beperkt, bijvoorbeeld van Schiermonnikoog? Wanneer evenwel de bewoners van dat vriendelijke eiland op grond daarvan aan Amsterdam gebrek aan belangstelling weten, zouden zij toch zeker niet billijk zijn. Een weinig zelfoverschatting zou hun niet vreemd wezen. Schiermonnikoog kan te Amsterdam niet zo belangrijk gevonden worden als het zich zelf vindt en het belang van Suriname dringt niet door tot het gros van de bewoners van het moederland. De toestand zou niet anders zijn, wanneer het moederland een andere staat was!"

Een opmerking moet ons hier van het hart. Zeker mag de belangstelling niet gemeten worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet. Wij hebben er in dit weekblad meermalen op gewezen, dat de gemiddelde Nederlander van eigen land niet zo heel veel weet. Maar lees even de aanhaling uit een artikel van den oud-Gouverneur Baron van Asbeck in de „Economisch-Statistische Berichten" van 21 April j.l.:

„Den 3den Maart j.l. stelde het [Suriname Studie-Syndicaat] de Ministers, de Staatsraden en de Volksvertegenwoordigers, tezamen ongeveer 175 geëerd, in de gelegenheid te 's-Gravenhage in het Hotel de Twee Steden te vernemen, welke de ervaringen en welke de conclusiën van de Studiecommissie waren. 2 1/2 pCt. der geëerdgen was aanwezig. Gelukkig laat de commissie zich daardoor niet ontmoedigen. Zij heeft alleen even gerild bij de aanraking met die „ijskoude onverschilligheid" die 32 jaren geleden al geconstateerd werd door P. M. Netscher."

Het Koloniaal Weekblad van 29 April, deze woorden overnemende, merkte daarbij op: „Deze houding is meer dan ergerlijk. Ze is schandelijk. En dat zijn de menschen die te beslissen hebben over het wel en wee der kolonie. Heeft men het in Suriname niet aan het rechte eind, wanneer men daar niet veel verwacht van de belangstelling der Staten-Generaal? In het nummer van 16 Januari j.l. schreef „De West": „De Kamer is niet competent om de aangelegenheden der kolonie te beoordeelen." Aan de heeren wordt een gelegenheid geboden om van die aangelegenheden iets te vernemen en zij blijven weg."

Behooren zij — mogen wij vragen — tot de gemiddelde Nederlanders, die het recht hebben weinig van Suriname te weten en er weinig belang in te stellen?

En nog iets: Nederland zou Nederland blijven al bestond Schiermonnikoog niet, maar zou Nederland zonder zijn koloniën in de rij der mogendheden dezelfde plaats innemen als nu? Zeer zeker niet, en dat voelt men in de koloniën.

* * *

Helder zet Mr. Fabius uiteen, waarom de Nederlandsche geldmarkt niet veel voelt voor beleggingen in Suriname. Hij wijst daarbij op de vele mislukkingen van grootscheepsche plannen, waaraan veel geld wordt ten koste gelegd.

„Ten slotte vermeerdert de mislukking van de plannen het aantal vijanden van de kolonie met de teleurgestelde ontwerpers, uitvoerders, enz., hetgeen voor de hardnekkige optimisten een gereede aanleiding is om de autoriteit van deze lieden te loochenen en nieuwe pogingen in het werk te stellen voor de verwezenlijking van nieuwe plannen, door nieuwe personen en..... met nieuw geld."

Mag men aan de Surinamers euveld duiden, dat zij in de toekomst van hun land gelooven en dat zij den moed niet opgeven om er van te maken wat zij kunnen? Stellig en zeker niet! De schuld ligt alleen bij de verantwoordelijke Hollanders, die zich door

POSTCHEQUE & GIRODIENST

Postcredietbrieven bieden voor rekeninghouders gelegenheid om doorlopend in het geheele land bij alle kantoren der postrijen geld op te nemen.

Zij hebben voor anderen dan de rechtmatige houders geen waarde. Verlies of ontvreemding berokkent geen schade.

Met een postcredietbrief is men nooit verlegen om geld. Men kan overal terecht.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze.

Nieuwste Modellen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

Raad, maar in tal van gevallen worden punten in het debat gebracht en vragen gesteld, die de gemachtigden niet kunnen en mogen beantwoorden. Immers, ze zijn geen vertegenwoordiger van den Gouverneur, gelijk deze is van de Koningin, maar gemachtigde, en in zijn M. v. A. op art. 85bis heeft de Minister van Koloniën het destijds uitdrukkelijk gezegd: „Een vertegenwoordiger kan veelal naar eigen goedvinden handelen, terwijl een gemachtigde niets kan doen wat zijn last te buiten gaat”. Juist daarin zit de moeilijkheid. Als het debat even buiten de in de gewisselde stukken aangevoerde zaken gaat, strekt het mandaat van den gemachtigde niet meer. Verleden jaar bepaalde de begrotingsdiscussie zich bijna uitsluitend tot de motie-Winkel, en ook dit jaar behoorde veel van wat bij de algemeene beschouwingen werd opgemerkt, niet tot de bevoegdheid der gemachtigden. Niettemin kan men niet beweren, dat de Raad daarbij zijn bevoegdheid is te buiten gegaan.

Wij hadden eenige verwachting, dat Gouverneur Helfrich, die een „democratisch” man genoemd wordt, met deze gewoonte, die toch ook met „waardigheid” weinig te maken heeft, zou hebben gebroken en althans bij de behandeling der begroting zelf de zitting zou hebben bijgewoond. De zaak zelf zou dit ten goede gekomen zijn. Nu deed zich daartegenover een weinig toe te juichen incident voor. Een gemachtigde voor den openbaren gezondheidsdienst ontbrak. De ondervoorzitter van den Raad, die als waarnemend directeur van dezen tak van dienst de aangewezen persoon voor gemachtigde was, nam als raadslid aan de beraadslagingen deel, verzekerde een en andermaal, dat men dit wel onderscheiden moest, maar kon — hetgeen begrijpelijk is — moeilijk voorkomen, dat zijn instemming met des Gouverneurs voorstellen het karakter nam van een verdediging der aanvallen op den directeur van den gezondheidsdienst.

Een nieuw bewijs, dat het systeem van gemachtigden toch eigenlijk niet deugt.

Petroleum.

Aan het Jaarverslag over 1919 der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië ontleenen wij het volgende over Curaçao:

„Evenals gedurende het voorafgaande jaar, konden in 1919, tengevolge van gebrek aan vervoermiddelen, slechts geringe hoeveelheden Venezolaansche olie worden aangevoerd en verwerkt. Maatregelen werden echter genomen tot uitbreiding van de tegenwoordige vloot en verwacht mag worden, dat in de tweede helft van het loopende jaar een geregelde aanvoer naar de fabriek verzekerd is.

De behoefte aan olieproducten der Kolonie worden voor verreweg het grootste deel door ons gedekt. Belangrijke contracten voor bunkerolie werden afgesloten. De export naar omliggende markten wordt krachtig ontwikkeld.

Het kapitaal der Curaçaosche Petroleum-Mij. werd in 1919 vergroot tot f 7.500.000.—”

De middelen.

Het gaat goed met de koloniale schatkist. In het eerste kwartaal hebben de belastingen bijna honderduizend gulden en de inkomsten van onderscheiden aard niet minder dan honderdzeventigduizend gulden meer opgebracht dan in het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar. Het zijn vooral het invoerrecht, de accijns op gedistilleerd, de buitengewone inkomstenbelasting, het uitvoerrecht en „alle andere ontvangsten”, die tot deze gunstige cijfers hebben aanleiding gegeven. Ook de loodsgelden zijn belangrijk toegenomen.

De Dokters-vacature op Saba.

In de dokters-vacature op Saba is voorzien door de overplaatsing van dokter D. L. Ellis daarheen.

Aanwinsten Handschriften.

Het Verslag der Koninklijke Bibliotheek te Den Haag over 1919 vermeldt onder „Aanwinsten Handschriften”: „Verzameling van historische, genea-

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.

Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

grote ideeën het hoofd op hol laten brengen, den moed missen om de consequenties te trekken uit opgetane ervaringen, uit ijdelheid verlangen zich in korten tijd een eerezuil te stichten, in zelfoverschatting meenen den natuurlijke loop van zaken te kunnen veranderen of door gebrek aan inzicht mistasten. Suriname wordt daardoor een vivisectie-object voor haar politieke dokters. De Koloniale staten moeten het ontgelden, wanneer zij daartoe niet met de meeste snelheid medewerken en bijvoorbeeld bezwaren maken tegen verhooging van de belastingen, die dan toch door de door hen vertegenwoordigde bevolking moeten worden opgebracht. Dat die Staten over het algemeen een zeer redelijk en welwillend college vormen, dat zijn groote taak met ijver en belangloos vervult en veel minder achterstand heeft dan bijv. de Staten-Generaal hier te lande, wordt door de bestuurders, die niet zoo heel veel van hun korten ambtstijd kunnen verliezen, dikwijls vergeten.

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat, wanneer wij hier te lande in korten tijd zooveel allesomvattende reorganisatieplannen te slikken hadden gekregen als Suriname, ook bij ons geen staatsman het rechte spoor meer zou weten en dat ook onze financiën er waarschijnlijk treurig aan toe zouden zijn, wanneer wij, zooals in de kolonie, tezelfder tijd een reeks van groote werken hadden ondernomen, waarvan de gezamenlijke kosten het jaarlijksch budget verschillende malen overtroffen..... vooral wanneer het succes daarbij meestal was uitgebleven.”

Wij stellen ons voor in ons volgend nummer terug te komen op de vele interessante beschouwingen van Mr. Fabius. Het slot van het artikel willen wij echter nu reeds overschrijven:

„De moeitvolle en nuttige arbeid van den heer Kasteleijn en de zijnen moet nu eens niet gevolgd worden door min of meer ingewikkelde, doch in ieder geval nuttelooze wetsvoorstellen of andere Regeeringsmaatregelen van hetzelfde gehalte. Nederland verwacht van de groote Indische cultuurondernemingen, zooals de Handelsvereniging Amsterdam en andere, dat zij hun groote ervaringen aan Suriname dienstbaar zullen maken en een klein gedeelte van hun enorme reserves in Surinaamsche ondernemingen zullen beleggen, aldus het voorbeeld volgende hun reeds in 1867 door de Nederlandsche Handel-Maatschappij gegeven. Zij zullen daardoor een vaderlandslievende daad verrichten en verliezen zullen zij, blijkens het rapport van het Studie-Syn-dicaat, daardoor niet behoeven te lijden.”

Curaçao.

Bestuursgemachtigden.

„Gemachtigden van het bestuur”, aldus worden in den regel genoemd zij, die de bestuursvoorstellen in den Kolonialen Raad verdedigen. Het is niet overbodig de zaak eens zuiver te stellen en er de aandacht op te vestigen, dat deze personen gemachtigden zijn van den Gouverneur, die volgens het R.r. over des Gouverneurs voorstellen een raadgevende stem uitbrengen.

De praktijk heeft ertoe geleid, dat de Gouverneur van zijn recht om zelf de vergaderingen van den Raad bij te wonen, geen gebruik maakt. Vóór 1901 was de Gouverneur voorzitter van het anders samengestelde college, doch in dat jaar heeft men het Surinaamsche stelsel gevolgd, waarbij vooral „de waardigheid des Gouverneurs” rechtsnoer schijnt geweest te zijn.

Het is ons meermalen voorgekomen, dat deze loop der gebeurtenissen te betreuren is. Alleen bij technische kwesties voldoet het optreden der gemachtigden, maar telkens als het gaat om principieele zaken, als iets, het algemeen bestuursbeleid rakende, om dit zoo nu eens te noemen, ter sprake komt, is de afwezigheid van den Gouverneur een duidelijk voelbaar gemis. Niet alsof de Gouverneur van zijn bestuur verantwoording zou schuldig zijn aan den

Firma L. J. C. BOUCHER

Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
’s-Gravenhage - Noordeinde 64c

Specialiteit: voor het samenstellen
van Leesportefeuilles

Advertentie-Bureau

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793
UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

Monarch

Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

P. J. VEELO & Z^{nen}

DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^b :: Tel. H. 6655

.. WONING .. INRICHTING

Behangerij

Stoffeerderij

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

HOPLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 198 Gorinchem

Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389, Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

GEBRs HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

Lange Voorhout 25

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

logische, taalkundige en geologische gegevens, drukwerken, enz. benevens manuscript-artikelen en registers, betrekking hebbende op Nederlandsch West-Indië. Bijgebragt, respectievelijk geschreven door J. H. J. Hamelberg, ambtenaar te Curaçao. Geschonken door de weduwe.

Ook voor Curaçao?

De raad van toezicht van het „Hervormingsfonds Pembaroean”, dat tot doel heeft allen christelijken arbeid te steunen, die de opheffing en ontwikkeling van de jeugd en jongelingschap in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao beoogt, is thans als volgt samengesteld: Dr. P. E. Barbas, prof. dr. H. Bavinck, dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubeldam, ds. W. Breukelaar, dr. J. W. Gunning, ds. M. Lindeborn, jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman jr., H. W. van Marde jr., ds. W. W. Meijnen, E. van Ouwenaar, prof. dr. J. W. Pont, ds. J. Rauws, ds. A. J. Roozemeyer, dr. H. G. Rutgers, ds. H. C. Ruys, dr. Th. Ruys jr., mr. dr. C. F. Schoch, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruine, mr. C. K. Vinke, dr. J. Weener en L. J. van Wijk.

Men zal met ons hier noode missen iemand, die geacht kan worden de kolonie Curaçao te vertegenwoordigen.

Aanvragen tot steun behooren schriftelijk te worden ingediend bij den secretaris (dr. Th. Ruys jr., Bloomendaal) onder overlegging van voldoende gegevens ter beoordeeling van den financieelen toestand der steunvragende instelling of vereniging van een nauwkeurige omschrijving van het doel, waarvoor onderstand wordt gevraagd. Verenigingen zijn verplicht haar statuten en reglementen mede over te leggen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Kongo-toestanden.

Een correspondentie uit Brussel van 30 Juni in het Algem. Handelsblad bespreekt de Kongo-aangelegenheden. Zij geeft geen opgewekt beeld van den heerschenden toestand, al is de benauwdheid ook eenigszins weg genomen, die België gedurende korten tijd bekneld heeft, toen de waarnemende minister van koloniën Vandervelde, uit een telegram van den werkelijken minister van koloniën, Franck, die op reis is in Kongo, had opgemaakt, dat deze daar tegenover een staking stond van de Europeesche ambtenaren en van de zwarte arbeiders tegelijk. Nog vóórdat dit opgehelderd was, vaardigde de Koloniale Raad te Brussel het besluit uit, dat het blanke personeel der kolonie niet het recht heeft om te staken, maar gaf die raad toch tevens aan de regeering het advies om dadelijk aandacht te schenken aan de moeilijke positie, waarin de ambtenaren verkeerden. Uit de opheldering bleek, dat de ambtenaarsstaking reeds voorbij was en slechts 48 uren geduurd had. De negerstaking stond er niet mee in verband; ook deze was intusschen beëindigd, door verbetering van de loonen, in verhouding tot de levensduurte.

Het stakingsmiddel is intusschen toegepast. Is het zwarte personeel aangestoken door 't voorbeeld van het blanke?

Het Europeesche personeel had een syndicaat gevormd om in verweer te kunnen komen tegen de hardheid, willekeur en onrechtvaardigheid, waarvan het den gouverneur-generaal beschuldigde. Daar kwam de dure tijd bij, die in Kongo te meer drukt door de ongunstige waardeverhouding van de frank tot het pond sterling. Minister Franck schijnt op de wenschen van de ambtenaren niet te zijn ingegaan. De staking duurde slechts 2 dagen; de ambtenaren hebben 't gevaar ingezien van 't daardoor aan de inlanders gegeven voorbeeld. Wij hebben hierover een paar weken geleden reeds 't een en ander medegedeeld. In hoever de staking tot dadelijke resultaten heeft geleid blijkt niet; van Brussel uit is, zooals wij zagen, tot tegemoetkoming aangespoord.

De staking van de inlandersche arbeiders was ingezet met een bedreiging daartoe, hierop was aan 't personeel der kolonie toegegeven. Maar de arbeiders bij particuliere ondernemingen, die hun looneisch niet ingewilligd hadden gekregen, legden 't werk neer. De betekenis, die overblijft ligt vooral in het bewustzijn der negers, hoe samengaan vruchten afwerpt om hun

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17;
-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 135.

zin door te drijven. De zin bij de regeering schijnt groot om voortaan aan redelijke verlangens te gemoet te komen, zonder dat staking of bedreiging daartoe zullen zijn aangewend, maar de ondervinding in Europa in de laatste jaren opgedaan heeft geleerd hoe moeilijk dit kan worden.

De correspondent van 't Algem. Hbl. wijst er op dat ook overigens de toestand in de Belgische kolonie verre van rooskleurig is. De begroting voor 1920 sluit met een tekort van ruim 21.100.000 fr.; daarin zijn de oorlogsuitgaven nog niet begrepen, die 't moederland voor zijne rekening genomen heeft. Het zal nog heel lang duren aler België financieel eenig voordeel uit zijne Afrikaansche bezittingen zal halen, intusschen moet het zich troosten met het volbrengen van zijne ethische roeping. Hoe moeilijk het is die roeping te verzoenen met den wensch om toch ook van den fisci eenige tegemoetkoming in de kosten der kolonievragen, blijkt uit de gevolgde alcoholpolitiek. Tot 1917 was de verkoop van alcohol aan de inboorlingen volstrekt verboden, nu is de verkoop van dranken met „zwak” alcoholgehalte toegestaan; van het daarop heffen recht wordt 300.000 fr. per jaar verwacht.

Een ander bedenkelijk punt, in die correspondentie aangevoerd, betreft de opeiseling van arbeid ten algemeene nutte. Dat is een soort van dwangarbeid, die aan officieele slavernij doet denken. De parlementaire commissie uit de Kamer is hiertegen krachtig opgekomen. Zij meent, dat de heerschende wetten het middel aan de hand doen om die onmenselijke praktijken te keer te gaan. Ware het anders dan dient de wet dringend te worden herzien, zegt zij.

Alles samen genomen is 't wel verklaarbaar dat momenteel weinig opgewektheid bestaat bij Europeaan en bij Inlander, over hetgeen Kongo aan België en België aan Kongo biedt.

Kenia.

Nooit van gehoord! Gij zult er voortaan wél van hooren. Maar 't is toch ook geen nieuwe naam. Reeds op vrij oude kaarten vindt men hem vermeld voor het hooge gebergte, dat in Oost-Afrika vrijwel op den evenaar een gebied van eeuwigen sneeuw heeft, evenals Nederlandsch Nieuw-Guinea dit aan 't andere uiteinde van den Indischen Oceaan ook vertoont.

De hoogste top der Kenia, een uitgedoofde vulkaan, is een gletschergebied op ruim 17000 voet hoog. Hij domineerde het Britsche protectoraat van Oost-Afrika, dat voortaan een „kolonie” zal zijn. Het lijkt tegen den geest van den tijd in te gaan de lossere banden van een protectoraat te vervangen door een inlijving door de Britsche kroon. Daar de protector geen bezitter is, zou de volkenrechtelijke vraag zelfs zijn op te werpen, in hoever de protector dit eigenmachtig vermag te doen. Voordat er een Volkerenbond bestond was geen organisatie aan te wijzen, die zich met een dergelijke vraag kon bemoeien. Een mogendheid maakte zich tot protector, maakte zich tot „moederland” van een kolonie, aanvaardde een protectoraat om later het in bescherming genomen gebied tot overzeesche bezitting te maken, de andere mogendheden hadden slechts toe te zien. Maar nu er een volkerenbond is, zou men menen, dat de inlijving van een protectoraat bij het gebied van hem, die protector was, niet buiten de bemoeienis van dien bond zou staan; door die daad toch wordt een bevolking, of zij zulks wenscht of niet, en zonder dat zij gehoord is, in een nieuwe, andere en meer afhankelijke staatkundige positie gebracht en verandert zij van nationaliteit. Hoe het zij, de omstandigheden zijn er niet naar dat iemand Groot-Britannië op de vingers zal tikken. De Volkerenbond allerminst. Die heeft bij de eerste vraag, waarvoor zijn bemoeienis ingeroepen werd, de twist tusschen Perzië en Sovjet-Rusland, immers al voor moeilijkheden gestaan dat de verzoeker wél, doch Rusland niet bij den bond aangesloten was en de hooge uitverkorenen wisten dan ook geen andere oplossing aan te geven, dan Perzië aan te raden nog maar eens met de Sovjet te gaan praten. En dit is, zonderling verloop! er op uitgedraaid, dat Servië zich onder Britsch protectoraat is gaan stellen. Wie zou dan nu voor het negerland in Oost-Afrika moeten optreden tegen zijn voormaligen protector? Het is zelfs zeer goed mogelijk dat de zwarte bevolking het onderscheid tusschen protectoraat en kolonie ternauwernood begrijpt, of voor zoover zij dit wél doet, niet veel tegen de verandering heeft; toch blijft de principieele kwestie dan haar volle waarde behouden, indien de bevolking van hare instemming niet heeft kunnen doen blijken. De nieuwe bestuursvorm, die Britsch Oost-Afrika nu eerst tot Britsch gebied gemaakt heeft, onder den naam van kolonie Kenia, zal dus wel geen aanleiding worden tot een ter verantwoording roepen van Engeland door eenige mo-

KUNSTINSTITUUT

De Scheveningsche Muziekschool

Dir. JOSEPHINE WINTER

Keizerstraat 23 - Scheveningen

J. P. FLECK - Utrecht
 Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078
 COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
 Behangerij Stoffeederij
 Matrassen en Beddenfabriek
 ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
 Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO.
 Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
 (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

J. P. C. NICOLAI & ZOON
 HOF-KLEEDERMAKERS
 Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
 's-GRAVENHAGE
 Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

genschap of organisatie, tenzij de agitators in Britsch-Indië er munt uit zullen slaan voor hunne propaganda tegen de Britsche overheersching. De „Times”, de nieuw geschapen verhouding besprekende, zegt dat het protectoraat voor een land met overwegend inlandsche bevolking groote voordelen heeft, b.v. doordien dan allerlei inlandsche gebruiken kunnen voortbestaan, die in een kolonie als strijd met de Britsche wetten, niet toelaatbaar meer zijn. Neemt de blanke bevolking toe, dan is, volgens het blad, de bestuursvorm van een kolonie beter, omdat dan de blanke kolonisten Britsch onderdaan worden, het land zich in financieel opzicht gemakkelijker kan bewegen en de kolonisten meer medezeggenschap kunnen krijgen in bestuurszaken. Men ziet hieruit, dat de bedoeling geenszins zoo onbeduidend is alsof het maar om een woordenkeuze ging, de groote voordeelen, die het protectoraat aan de inlandsche bevolking toedient, moeten terzijde gezet worden, ten bate van de blanke kolonisten. Indien de inheemsche bevolking dit wel eens heel goed ging begrijpen, dan zou er nog wel een verzet tegen kunnen ontstaan, en dan —? dan zouden de rebellanten van Kenia getemd moeten worden. En dan nog iets; zullen andere landen onder Britsch protectoraat, zooals thans Perzië ook is, zich niet de vraag stellen, of hun ook het voorrecht te wachten staat eenmaal een Britsche kolonie te mogen worden?

in de aardrijkskunde aan gymnasia, middelbare scholen, kweek- en normaalscholen, zomede van studenten in de aardrijkskunde. De cursus wordt voorbereid door eene commissie, bestaande uit de heeren Prof. J. C. van Eerde, voorzitter; C. Lekkerkerker, R. Schuiling, G. Trouw en Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Secretaris. Het programma en de voorwaarden voor deelname zullen later bekend gemaakt worden.

De herbosching van Marokko.
 De geschiedenis van Curaçao indachtig, kan het bericht der herbosching van een gedeelte van Marokko voor ons van bijzonder belang zijn. Het initiatief hiervoor is genomen door generaal Bertrand, commandant van de „région de Fez”. In 1919 zijn 292.630 olijfbomen, 301.387 vijgenplanten, 7637 fruitbomen geplant in de omgeving van Hayiouna, Beni Sadden, Ouergha en Sefroe.

Van het Informatie-bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).
ONDERWIJZERS IN DE HOUT- EN IJZER-BEWERKING BIJ DE OPENBARE TECHNISCHE SCHOLEN IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Voor het praktisch onderwijs bij de openbare technische scholen in Nederlandsch-Indië kunnen worden uitgezonden een aantal onderwijzers in de hout- en ijzerbewerking. Ingeval door den begrotingswetgever de aangevraagde gelden worden toegestaan, zal de bezoldiging van 1 Januari 1920 af als volgt worden vastgesteld. Aanvangsbezoldiging / 250 's maands, na 1 jaar dienst / 300, na 3 jaar / 350, na 5 jaar / 400, na 7 jaar / 450, na 9 jaar / 525, na 12 jaar / 600 en na 15 jaar / 675 per maand. Nederlandsche diensttijd bij het ambachtsonderwijs zal tot een maximum van 15 jaren, tellende voor 7½ Indische jaren, voor de toekenning van periodieke verhoogingen in rekening worden gebracht. Derhalve zal bijv. een onderwijzer met 6 jaren dienst bij het ambachtsonderwijs / 350 als aanvangsbezoldiging worden toegekend. Voor het bezit van een meestersdiploma zal bij de vaststelling der bezoldiging één Indisch jaar meer dan de werkelijke diensttijd worden vergolden. Aan de uitzending is verbonden:
 a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië ook voor wettig gezin in de tweede klasse. Indien de uit te zenden candidaat in het bezit is van een middelbaar diploma, vrije overtocht in de eerste klasse;
 b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van / 1500;
 c. eene voorloopige bezoldiging van / 150, / 200 of / 250 's maands, al naar gelang de activiteitsbezoldiging / 250, / 300 of / 400 zal bedragen. Deze voorloopige bezoldiging gaat in met den dag van inscheping tot dien, waarop de dienstbezoldiging ingaat;
 d. de dienstbezoldiging gaat in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard;
 e. voor alle ambtenaren, indien zij gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage, aan het Weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Na 20 jaren Indischen dienst wordt recht op pensioen verkregen. Nederlandsche dienstjaren kunnen daarbij voor de helft in rekening worden gebracht. De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Verder is bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging te voldoen op de zoeven aangegeven wijze. Bij bevordering is bovendien ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal te voldoen. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhankelijk van de leeftijden van man en vrouw. Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 16 Juli a.s. bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeling, K. 21, Nieuwe Gebouw van dat Departement, onder overlegging van:
 a. eventuele diploma's en andere bewijsstukken;
 b. eene beschrijving van opleiding en levensloop. In het verzoekschrift moeten worden vermeld de datum en plaats van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen. Door een vanwege het Departement van Koloniën in

N. LOEB - DEN HAAG
 NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
 OP TERMIJNBETALING

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: Wm. Ruys & Zonen - ROTTERDAM
 Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL
 LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Ook in de buitenwijken van Fez zijn dergelijke proeven genomen, met 293.387 vijgenplanten, 115.436 olijfbomen en 13.874 fruitbomen. De resultaten zijn nog niet bekend, maar de aandacht zij al gevestigd op de proeven, die zelfs voor zoover zij niet, of niet geheel aan de verwachtingen zullen voldoen, toch leerrijk zullen zijn.

Interessante cijfers over Rusland.
 Volgens Russische opgave is de invoer van automobielen in Rusland in de jaren 1914, 1915 en 1916 totaal 16.365 geweest, terwijl toen 11.592 motorrijwielen binnenkamen. In „Ekonomischeskaja Shishn” van 30 Januari j.l. staat, dat op 1 Januari 1919 geheel Rusland slechts ongeveer 10.000 automobielen en 3000 motorrijwielen bezat. Om een vergelijking te maken, wordt daarnaast vermeld, dat in 't begin van 1914 Duitschland 73.000 auto's en 23.000 motorrijwielen, Frankrijk 99.000 auto's, Oostenrijk-Hongarije 20.000 auto's telden. Begin 1919 was de helft der Russische auto's in reparatie en slechts een derde in gebruik, terwijl in normale omstandigheden ongeveer 70 pCt. loopt. Het merendeel (42 pCt.) bevond zich in 't gouvernement Moskou, dan volgde (26.6 pCt.) 't gouvernement Petersburg; 't overschietende was al bitter weinig voor het gehele groote rijk. Naar hare bestemming waren ruim 4000 voor personenvervoer, ruim 4000 lastwagens, 300 voor ziekenvervoer, ruim 1000 voor andere doeleinden. Het merendeel was ter beschikking van het Volkscommissariaat voor het leger, ook de overige waren in staats- of stadsdienst. Tenzelfdertijd bestonden er 116 automobiefabrieken, die echter geen nieuwe machines maakten, maar wel de herstelling, ook met aanmaak van onderdeelen, verzorgden, zoowel voor auto's als voor rijwielen. Hiervan waren er 39 in Moskou, 39 in Petersburg, 5 in Samara, de overige — die echter geen groote onderdeelen vervaardigden — waren over 't rijk verspreid.

WANNEER GIJ
 Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
 De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Mededeelingen.

Van het Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen:
KOLONIALE GEOGRAFISCHE VACANTIECURSUS.
 Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen heeft het voornemen, een driedaagschen kolonialen vacantiëkursus voor leeraren in de aardrijkskunde in te stellen, welke in de a.s. Kerstvacantie zal worden gehouden in het gebouw van de afdeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. De bedoeling is, de nieuwere gegevens omtrent onze Nederlandsche Koloniën door voordracht en demonstratie onder het bereik te brengen van de leeraren

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst tusschen de havens in den Nederlandsch-Indische Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië. Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017
Licht, Kracht, Verwarming, Schel...
 en Telefoon-Installatiën. ...

WISBRUN & LIFFMANN.
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
 DAMES MODEARTIKELEN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ. BALARTIKELEN.

Academie des Danses
GERARD J. v. D. MARK
 Gediplomeerd Leeraar
 BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871
 DENHAAG
 Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geïllustreerden Catalogus.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

Hotleveranciers.

□ □ DRUGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
 LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
 vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid f 4.00
 gebonden - 5.00

PASSAGE BIOSCOPE

Telefoon H. 3731

*Elken Vrijdag nieuw
 afwisselend programma*

*'s Middags Matinée van
 2 tot 5 uur.*

*'s Avonds doorlopende
 voorstelling
 van 7 tot 11 uur.*

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 186

te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst. De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoodra alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaardden, dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 29 Juli 1920 No. 124).

**UITZENDING VAN EEN BACTERIOLOOG
 VOOR BODEMONDERZOEKINGEN, ENZ. TEN
 BEHOEVE VAN DEN BURGERLIJKEN
 GENEESKUNDIGEN DIENST IN NEDER-
 LANDSCH-INDIË.**

Bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië kan worden geplaatst een bacterioloog met academische opleiding, die bekend is met de vraagstukken ten opzichte van de reinigingsprocessen in den bodem, faecaalafvoer en waterreinigingssystemen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

- vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de eerste klasse;
- een tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 5000 (vijf duizend gulden);
- indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;
- een voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië zal na aanneming der suppletore Indische begrooiting bedragen f 400 's maands, met 6 verhoogingen elk van f 100 's maands, waarvan de eerste na 1 jaar en de overige telkens na 3 jaren dienst.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen al dadelijk eene hogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid na het behalen van het diploma binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek, vanwege het Departement van Koloniën.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 Augustus a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeling van dat Departement (K. 28, no. 2), onder overlegging van:

- hun diploma;
- eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld, zoodra of men gehuwd is en e.g. het aantal kinderen.

De bezoldiging van in vasten dienst benoemde ambtenaren is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke

ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden door ongehuwden een maand bezoldiging, en in eens of, met bijberekening van rente ad 5 honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche mijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te doen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij beëindiging door gehuwden tweemaal het bedrag der bezoldiging over ééne maand, door ongehuwden één maal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoed met een percentage, afhankelijk van de leeftijd van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent lof enz. staat de hier bedoelde ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De uit te zenden bacterioloog is verplicht de verband met zijn uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoodra alle andere aan hem ter zake voormeld, middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede gelijk te stellen is), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling der Regeering), de werkzaamheden, waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel binnen 5 jaren na zijn aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Juni 1920 No. 123.)

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
 verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokkeboek

BEWERKT VOOR HOLLAND
 DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”
3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid f 0.75

Hollandsch Wapenmagazijn
 Leverancier van Rijk-Leger-Vloot en 74 gemeenten
 LEVERT ALLES.
 Grootste Specialiteit. Alles Eerste-Hands Prijzen.
 Hooge Westeinde 24a - DEN HAAG - Tel.-Interc. 8429

International Electric en Machine Cy
 V/h **R. GEERAERTS-REUTER**
 Licht Kracht Zwakstroom **INSTALLATIEN**
 's-GRAVENHAGE LEIDEN.
 Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

G. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

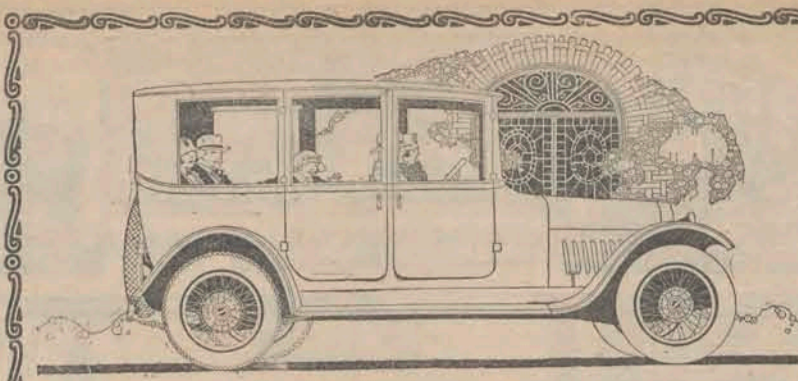
STATIONSWEG 78

DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filiaalen te Batavia en Soerabaya

ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C. J. NEFKENS

DEN HAAG

SCHEVENINGEN

Garage: Van Diemenstraat 159-165
 Briefadres: Prins Hendrikstraat 93
 TELEF. 1854 TELEF. 1854

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 $\frac{1}{2}$;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 $\frac{1}{2}$.
N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Musiek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
 H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

De Haagsche Broodfabriek „Theario”

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

levert alle soorten

Brood,
 Luxe-Brood,
 Beschuit,
 Koek- en
 Banketbakkersartikelen.

De Haagsche Broodfabriek
 heeft in ALLE deelen van
 de stad EIGEN WINKELS.

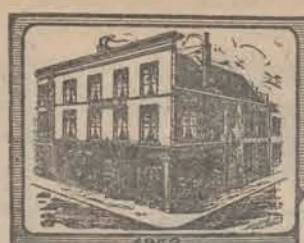
Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze eigen Winkels zijn gevestigd in de:

BILDERDIJKSTRAAT 143
 REGENTESSELAAN 55
 NOORDEINDE 192
 FRED. HENDRIKLAAN 189
 REINKENSTRAAT 34
 THERESIASTRAAT 50
 1e V. D. BOSCHSTRAAT 53
 KEIZERSTRAAT 24
 WEIMARSTRAAT 59a
 BEEKLAAN 329
 BEZUIDENHOUT 134
 TROMPSTRAAT 37
 VALERIUSSTRAAT 72
 KORTE POTEN 26
 KONINGIN EMMAPLEIN 6
 VAILLANTLAAN 394

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamente
Haarden en Kachels.**

Mantel en Costumemagazijnen
Maison H. SIMONS
Heulstraat 13 Telefoon 2005
Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159
.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Engelsche Stoffen

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon No. 3902.

**Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co.** EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en
van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
**UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.**

PENNOCK-COMPANY
Huysensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed”
**DEN HAAG
BANDOENG**
EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano
PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vli. Chef Firma J. F. CUYPERS.
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAYA
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
**Groote sortering
Slaapkamer-Ameublementen**

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
ALLES voor het BAD

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

Z—H—B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG,
BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z—H—B

Modemagazijnen
van Bommel
Prins Hendrikstraat 98-106
Opruiming
van alle Dames-Confectie
Zeer voordelig

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag 5
**Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.**

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet